

ОФІЦЕР УКРАЇНИ

ЖУРНАЛ АКАДЕМІЇ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ІМ. ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО

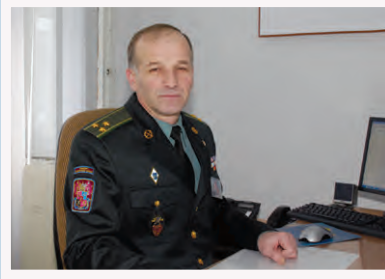
№1 (38) 2014

З ДНЕМ ЗАХИСНИКА ВІТЧИЗНИ!

ЗМІСТ

РЕФОРМА В ДІІ

**Реформування освіти :
риси сучасного війська 6-8**

2014-й – РІК УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ НА ТЕРИТОРІЇ ІНШИХ ДЕРЖАВ

Війни закінчуються та залишають не тільки спогади 10-11

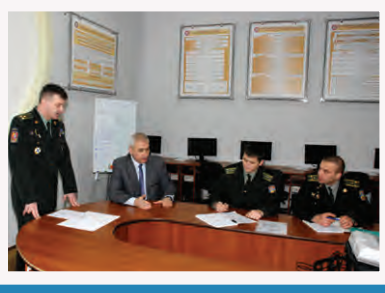
ВИКЛАДАЧ: ДОСВІД

Офіцер має бездоганно володіти зброєю і навчати цього підлеглих 14-15

НАЧАЛЬНИК КУРСУ – ПОСАДА ВІДПОВІДАЛЬНА

Він мріяв працювати з курсантами 18-19

КУРСИ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ

Особливості сучасної неперервної освіти офіцерів 22-23

ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК

У «прицілі» – випускник Академії 26-27

ДОРОГІ ДРУЗІ!

23 лютого – особлива дата в нашому житті. В цей день – День захисника Вітчизни – ми шануємо тих, хто вірно служив і служить у Збройних Силах, хто відданий своїй Державі, хто захищає її безпеку, мир і спокій Українського народу.

Уся історія України пронизана традиціями, ідеями та цінностями військового патріотизму.

А він завжди зрощував духовність нашого народу. І ми пишаємося нині талановитими полководцями і безстрашними воїнами, які зуміли відстояти незалежність не лише нашої

країни, але й народів світу, врятували людство від фашизму. Низький уклін і велика вдячність нашим ветеранам, усім, хто пройшов сувору школу бойових дій!

Для нинішньої молоді служба у війську також є школою життя. Адже саме у військовому середовищі юнаки та дівчата навчаються зібраності, дисциплінованості, вчать досягати мети, саме тут викристалізуються риси, притаманні захисникам Вітчизни.

Відтак, служба для них стає не просто військовим обов'язком, це їхнє покликання, сенс життя.

У нас, практично, немає сім'ї, яка б тим чи іншим чином не була причетна до армії. Не перелічити також і військові династії, які із покоління в покоління надають перевагу нелегкій ратній праці і святому обов'язку. І тим приємніше, що Академія сухопутних військ, наш дружний колектив забезпечує навчання та виховання юнаків і дівчат, які свідомо обрали ратну професію, престиж якої доведений історією становлення і зміцнення української державності.

Сьогодні військова справа стає все більш престижною. Збройні Сили України, зокрема військові колективи Львівського гарнізону, вже в нових умовах демонструють свою затребуваність, ефективність.

Безумовно, не бракує проблем і труднощів. Та вони – вирішувані!

І я глибоко переконаний, що невдовзі наше Українське військо відповідатиме сучасним вимогам,

буде мобільним, по-справжньому професійним і оснащеним озброєнням та технікою нового покоління.

Я щиро вітаю вас зі святом, яке стало в нашій державі одним із улюблених та шанованих. Прийміть мої особисті вітання вам, вашим рідним та близьким. Успіхів вам, здоров'я та благополуччя!

*Начальник Академії сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного
генерал-лейтенант Павло ТКАЧУК*

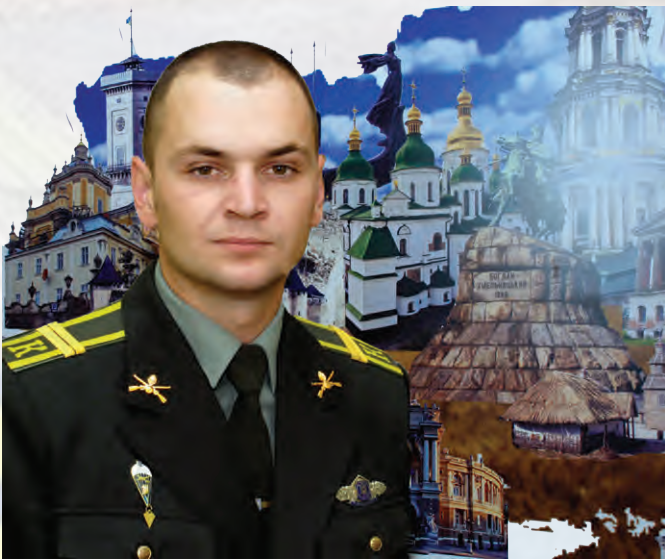
СВЯТО СПРАВЖНІХ ЧОЛОВІКІВ

Більше ніж півстоліття 23 лютого був офіційним святом, що мало назву День Радянської Армії та Військово-Морського Флоту. Його відзначали в усіх без винятку військових колективах, а сильна половина населення по-особливому відчувала свою цілком реальну причетність до справи захисту Батьківщини, продовження героїчних традицій старших поколінь.

Причин, за якими був обраний для святкування саме цей день, було декілька, але з часом історики поставили їх під сумнів...

Україна на початку незалежності робила спроби відмовитися від ряду колишніх радянських традицій, але 23 лютого продовжували святкувати і військові, і цивільні, і саме тому 27 січня 2004 року Президент України підписав відповідний Указ про затвердження нового свята – Дня захисника Вітчизни.

І, напевно, найголовніше те, що цього дня ми згадуємо про існування чоловічого військового обов'язку, про Батьківщину, яка потребує нашого захисту, а також про те, що довкола нас багато людей, які пройшли випробування бойовими діями й потребують вшанування, незалежно від історичного походження цього свята. Яким є День захисника Вітчизни в житті людей у погонах? Як відзначають вони це свято?

*Молодший сержант Георгій ОЛЬХОВСЬКИЙ,
головний сержант факультету
бойового застосування військ,
голова ради сержантів Академії сухопутних військ*

Лютий – найсуворіший місяць в році. Напевно, саме тому День захисника Вітчизни, а відтак, свято усіх чоловіків, припадає на цей місяць. І неважливо, коли його започаткували, головне – про нього пам'ятають, його шанують.

Сьогодні я наполегливо готуюся стати офіцером Українського війська, при цьому добре усвідомлюю: нелегким є шлях опанування почесною професією захисника своєї держави, її народу. Тому докладаю усіх зусиль, щоб гідно продовжити справу наших дідів та батьків, стати надійною опорою рідним та близьких, усього українському народу!

23 лютого ми вшановуємо відважних і сильних духом чоловіків, як, зрештою, і представниць слабкої статі, які

носять погони і свідомо обрали нелегкий ратний шлях.

А мій шлях до омріяних зірок розпочався ще у шкільні роки, коли я твердо вирішив стати офіцером. Після закінчення дев'ятого класу я вступив у Кримський військовий ліцей. Там я вперше усвідомив, що таке Українське військо, відповідальність за оборону держави та її народу. Нелегко було звикати до розпорядку, наказів командирів тощо. Але завдяки таким офіцерам, як майор Михайло Байда, капітан Дмитро Корчагін, мої перші кроки на ратній стежі поступово ставали впевненішими. А ще я зрозумів, що таке дружба, підтримка, бажання допомогти товаришу. Свідомим було моє бажання вступати до Академії сухопутних військ. Та, як кажуть, перший млинець грудкою... Але я не зрадив своїй мрії: у той же рік призався на строкову військову службу у 73-й військово-морський центр спеціального призначення. Я поглиблено вивчав тактику та бойові можливості підрозділів Сухопутних військ та Військово-Морських Сил, зрештою, просто набирився військового досвіду. А у 2010 році таки успішно склав вступні екзамени і став курсантом нашої Академії.

У цей святковий день я хочу привітати усіх наших командирів, моїх товаришів з дійсно важливим для нас святом, побажати здоров'я, успіхів у службі, родинної злагоди та затишку, досягнення мрій! Щоб наші знання та навички, отримані в Академії, стали запорукою успішної служби у військах!

Курсант Денис РЯБОКЛЯЧ, командир другого відділення першого взводу першої механізованої роти

Пам'ятаю ще з дитинства – в День захисника Вітчизни дівчата в школі вітали нас – хлопців як майбутніх захисників. І ми з хлопцями ходили горді собою, відчуваючи, що це – чоловіче свято. А продовжувалось це відчуття вже дома, коли за чаєм збирались друзі батьків, обговорюючи, яким має бути справжній чоловік, хоча й до військовиків моя родина не мала жодного відношення. Напевно, саме тоді й сформувалась моя мрія.

Моє військове життя розпочалося набагато раніше, ніж у більшості моїх товаришів. Першим кроком для втілення мрії стало навчання в Кам'янець-Подільському військовому лицейі з посиленою військово-фізичною підготовкою. Навчання в лицейі було дуже цікавим і пізнавальним. Завдяки моїм старанності, наполегливості та лідерським якостям мене було призначено на посаду заступника командира взводу. Після завершення

навчання в лицейі другим кроком у здобутті лейтенантських зірочок для мене стає зарахування до списків курсантів Академії сухопутних військ.

Першим справжнім випробуванням для мене стала первинна військова професійна підготовка, яка проходила на МЦМБ. Під час польового виходу я вперше виконував вправи з автомата АК-74, і для мене це було хвилюючим і дуже відповідальним моментом, але незважаючи на хвилювання я виконав вправу на «відмінно». І ось непомітно промайнули чотири тижні польового виходу, і я із своїми товаришами в парадному однострої зі зброєю в руках стою на стройовому плацу і чекаю найважливішої миті в житті – складання Військової присяги на вірність Українському народові. Промовивши останні рядки Присяги, усвідомив: я – курсант, і попереду – чотири роки цікавого, повчального, пізнавального та відповідального навчання в Академії.

Академія за зовсім малий відрізок часу досить сильно загартувала мене, адже тут немає мами і тата. Вона з мене робить справжнього чоловіка. За цей час, що я навчаюсь в Академії, напрацював набагато більше лідерських якостей, адже в мене одне з найкращих відділень, тому що з самого початку вимагав серйозного ставлення до обраної професії. Також я навчився поважати старших і офіцерів. Адже побачив, наскільки важка і відповідальна робота офіцера.

В Академії у кожного з нас є можливість вивчати цікаві військові предмети, зброю, займатись в різноманітних гуртках. Наприклад я займаюсь рукопашним боєм, адже переконаний, що навчання і спорт дуже важливі для майбутнього офіцера. Окрім цього, завжди допомагаю товаришам як у навчанні, так і в спорті – це моя робота.

Рівняючись на наших офіцерів, хочу досягти таких результатів як і вони, і щоб на мене так колись рівнялись. Хочу бути офіцером з великої літери! І вважаю, що іду вірним шляхом, адже стати офіцером – моя мрія. Мрія, до якої я іду і якої досягну!

Підполковник Олександр ВАХНІН, старший викладач кафедри ракетних військ і артилерії

Для мене День захисника Вітчизни – це справжнє свято. Я виріс у родині військовослужбовця. Мій батько Володимир Дмитрович – підполковник у відставці, який багато років прослужив у військах ППО.

Двоє моїх дідів, Іван Кравченко та Дмитро Вахнін, які вже, на жаль, пішли з життя, воювали на фронтах Великої Вітчизняної простими солдатами, виборювали свободу для нашої Батьківщини. Обрав професію військового і я.

У свій час закінчив Хмельницьке вище артилерійське командне училище, проходив службу на різних посадах у військах: в ушлявленій Залізній дивізії та 51-й механізованій бригаді, в управлінні ракетних військ і артилерії Західного оперативного командування. Викладачем Академії сухопутних військ став 2006 року. Свої знання та досвід передаю майбутнім офіцерам. Останнім часом у нашому війську намагаються запроваджувати традиції українського козацтва та інколи чомусь забувають про те, що існувало у Збройних Силах у часи СРСР. На мою думку, треба враховувати і це, адже було чимало добрих традицій у нашому минулому.

Переконаний, що День захисника Вітчизни – це свято і військових, і ветеранів, і тих, хто виконував свій обов'язок під час проходження строкової служби.

Гадаю, це свято не всіх чоловіків, а тих, хто охороняє спокій нашого народу, та тих патріотів, які готові стати на захист недоторканності нашої держави.

Не варто переконувати, що фундаментом будь-якої, у тому числі й контрактної, армії завжди виступав офіцерський корпус. Тому не випадково його якісна підготовка і виховання — одне із пріоритетних завдань нинішньої військової реформи Українського війська

РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ: РИСИ СУЧАСНОГО ВІЙСЬКА

Сьогодні нашим співрозмовником є перший заступник начальника Академії сухопутних військ полковник Олександр Сивак, який деталізує процес Концепції освітньої діяльності нашого видового вишу, розповідає про внесення змін та коректив, найближчі плани колективу щодо якісної підготовки офіцерів для найчисельнішого виду Збройних Сил України.

— Олександр Івановичу, що спонукало керівництво Академії до корегування уже діючої Концепції — головного документа, згідно з яким і провадиться освітня діяльність навчального закладу?

— Зміни, що вносилися до нашої Концепції, яка була прийнята на засіданні Вченої ради ще 2010 року, ми здійснювали згідно з вимогами двох програм: реформування і розвитку ЗС України на період до 2017 року та реформування системи військової освіти, в яких чітко визначені нові показники та напрями освітньої діяльності військових навчальних закладів.

Потрібно сказати, що корегування — це вимога часу, адже за останні роки Українське військо зробило конкретні кроки на шляху свого реформування. Це ефективна робота. Скорочення Збройних Сил та уточнення змісту завдань з їх підготовки і застосування повинні супроводжуватись адекватними змінами у системі військової освіти загалом та у конкретному вищому військовому навчальному закладі, зокрема.

Попри реорганізаційні заходи суттєво зменшилися і витрати на утримання ЗС України, передусім за рахунок скорочення загальної чисельності особового складу, вивільнення підрозділів від виконання невластивих функцій тощо. При цьому, діючи під гаслом «Краще менше, але краще», основний наголос зроблено на збереженні бойового потенціалу військових організацій, навченості військовослужбовців.

Безумовно, концепція невеликої за чисельністю, але добре оснащеної сучасним озброєнням і технікою армії виглядає привабливо, і в умовах нинішньої України — немає альтернативи. Проте, ми повинні чітко усвідомлювати, що якісного рівня оснащення Збройні Сили досягнуть років так через десять, а до того армія вимушено експлуатуватиме зразки озброєнь, що залишилися з радянських часів. Тому підтримання їх у боєздатному стані та ефективне застосування залежатимуть від високої майстерності та професіоналізму особового складу, в тому числі і молодого офіцера, який прибуває у війська після закінчення вишу.

Корегуючи Концепцію, ми враховували вимоги нових керівних документів щодо зміни поглядів на застосування військ, створення тактичних груп, міжвидових угруповань, порядок підготовки військ за призначенням з обов'язковим застосуванням у вишколі особового складу стандартів підготовки.

Звісно, 2010 року ми не могли передбачити багатьох речей. Та попри це 70 відсотків Концепції залишилося без змін. І всі ті показники, які виконувалися нами або уже виконані, залишаються актуальними і для подальшого виконання. Це поперше. А по-друге, за цей період ми накопичили певний досвід ведення освітньої діяльності і визначилися з конкретними механізмами реалізації і застосування тих чи інших положень Концепції для згуртування колективу, для виконання основних завдань підготовки.

До речі, суттєво й те, що діюча та перспективна структура навчальних закладів і наукових установ, структура органів управління дозволяє стверджувати про те, що провідна роль у формуванні нормативних

документів з бойового застосування в тактичній ланці управління для Сухопутних військ на сьогодні належатиме вже Академії і її Науковому центру. Таке відповідальне завдання потребує створення не тільки компетентних колективів, але і систем збору та аналізу інформації, підготовку наукових кадрів, апробацію наукових досліджень тощо. Крім того, нові редакції нормативних документів надають більше прав і повноважень Академії щодо самостійного формування системи підготовки військових фахівців, опираючись на конкретні чинники зрілості і науково-педагогічних колективів, наявності і функціональності навчально-матеріальної бази, місця та ролі конкретного військового фахівця у військовому колективі.

– *Масться на увазі створення на базі Академії цілісного комплексу підготовки військових фахівців від солдата до офіцера?*

– Саме так, підготовки солдата, сержанта трьох рівнів і безпосередньо офіцера. Але формувати нам потрібно таку систему підготовки, яка б виключала дублювання в будь-якій з цих ланок. Це, по-перше. По-друге, такий підхід дозволяє нам чітко розмежувати те, що будуть виконувати кваліфіковані солдати, сержанти і офіцери у своїй майбутній службовій діяльності. Це конкретна можливість не надавати окремі абсолютно непотрібні функції і знання офіцерському складу. Приміром, для чого втрачати такий необхідний час для навчання офіцера проведенню заняття з одиночної підготовки рядового, якщо це завдання відноситься до компетенції сержанта? І злагодження дій відділення – це справа також командира відділення! А знання сучасних комп'ютерних інформаційних систем, програмного забезпечення, теорій обґрунтування та прийняття рішень, тобто галузей знань, що постійно удосконалюються та трансформуються, – справа офіцера!

– *А що більше зазнало корегування в Концепції: розділи теоретичної чи практичної складової навчання курсантів?*

– Все ж таки більше змін зазнало питання прищеплення майбутнім офіцерам саме практичних навичок. За результатами аналізу навчального процесу попередніх років, відгуків з військ ми чітко визначилися, чого саме бракує нашим випускникам для успішного виконання службових обов'язків із призначенням на перші офіцерські посади.

Приміром, таке питання, як набуття курсантами відповідних управлінських якостей офіцера в аспекті управління підпорядкованим підрозділом під час бойових дій. У Концепції 2010 року ми визначалися в тому, що формування практичних навичок досягається шляхом відпрацювання пов'язаних між собою груп занять, в яких на основі єдиного тактичного замислу проводиться повний цикл планування бойових дій. А сьогодні з урахуванням ретельного аналізу та набутого досвіду говоримо: цього недостатньо. Що окрім тактичних летючок, групових занять і вправ, які ми проводимо в пункті постійної дислокації, ці питання з єдиним задумом потрібно перенести для відпрацювання і на полігоні.

Або ж ми визначалися, що заняття, які організуються з практичних заходів підготовки, – це окремі заняття з вогневої підготовки, з вивчення устрою озброєння і техніки тощо, – проводяться лише в навчальних цілях з метою досягнення курсантами відповідного рівня знань технічного устрою чи ведення вогню. Сьогодні ми вже говоримо про те, щоб досягти показовості, необхідної для формування у майбутнього офіцера навичок щодо проведення таких занять у військах.

– *Чи враховували ви під час опрацювання Концепції досвід, набутий нашими офіцерами та науково-педагогічними працівниками під час їхнього перебування у провідних військових навчальних закладах світу, а також побажання іноземних колег при відвідуванні нашої Академії?*

– Обов'язково вивчали цей досвід і вносили корективи при доопрацюванні Концепції. Приміром, з такого питання, як удосконалення нашої системи мовної підготовки з такого розрахунку, щоб курсант по завершенні навчання досягнув рівня СМР-2.

Або ж в Концепції 2010 року ми передбачали створення внутрішньо-академічної інформаційної мережі, в якій міститимуться матеріали для проведення навчальних занять, самостійного вивчення курсантами тієї чи іншої теми тощо. Нині цього вже замало. Потрібно переходити на прийняту у провідних навчальних закладах світу систему дистанційного навчання. Щоб на першому етапі ми упорядкували в інформаційній мережі Академії всю інформацію та забезпечили її внутрішню роботу для потреб курсантів і слухачів.

Хіба три роки тому ми могли це передбачити? Система «MOODLE» в навчальних закладах проходила тоді, висловлюючись військовою термінологією, лише обкатку. А нині це вже, скажімо так, сформований продукт, який довів свою ефективність. За допомогою цього програмного забезпечення офіцер не полишатиме своє навчання, а удосконалюватиметься у своїх знаннях і навичках. Тим більше, зможе спілкуватися та отримувати необхідні відповіді на запитання та настанови і від викладачів.

Тобто, складова «викладач – учень» буде досить доречною та ефективною. І ми вже визначилися, що потрібно робити, аби досягти цього: провели підготовчі роботи, дали рекомендації начальникам факультетів, кафедр, придбали необхідне устаткування. Найближчим часом організуємо курси для науково-педагогічних і технічних працівників, які забезпечуватимуть роботу інформаційної мережі.

– Словом, бажання є, досвід набули, відповідні фахівці активно попрацювали над внесенням змін до Концепції. А чи дозволяє навчально-матеріальна база проводити реорганізаційні заходи?

– Завдання, які передбачені Концепцією, актуальні і цілком відповідають роботам, які нині виконуються. Ми в жодному разі не змінювали її структуру, не видаляли ті чи інші пункти. А щодо навчально-матеріальної бази, то її удосконалення здійснюється постійно та обов'язково з урахуванням її багатofункціональності.

Скажімо, ми адаптували наші об'єкти не лише до підготовки майбутніх офіцерів, але й солдатів і сержантів. І сьогодні військовики 184 навчального центру у своєму вишколі використовують увесь перелік навчально-матеріальної бази як постійного пункту дислокації, так і польової бази. В масштабах держави – це значна економія коштів. Адже однотипні об'єкти раніше експлуатувалися у різних навчальних частинах ЗС, вимагали постійних капіталовкладень та утримання значної кількості обслуговуючого персоналу.

До речі, щодо заощадження коштів. Наші підрозділи МЦМБ сьогодні не лише обслуговують і забезпечують польовий вишкіл курсантів, солдатів та сержантів, але й організують проведення та підготовку міжнародних миротворчих навчань і заходів, тренування

військових частин і підрозділів, дислокованих у західному регіоні країни. Це дозволяє не лише ефективно використовувати полігон, вилучити із використання надлишковий комплект озброєння і техніки, але й не передбачає утримання додаткових підрозділів забезпечення.

Або ж звернімося до ще одного аспекту діяльності Міжнародного центру миротворчості та безпеки. У його складі є навчальний центр «Партнерство заради миру». Зізнаюся, протягом тривалого часу нам не вдавалося досягти достатнього авторитету цього підрозділу у підготовці підрозділів та персоналу миротворчих підрозділів, того авторитету, який би залучив до підготовки іноземних військовиків. А все через несистемну роботу, відсутність достатнього досвіду у наших інструкторів щодо проведення навчань. Але з виведенням Центру на міжнародний рівень, удосконаленням підготовки наших військовиків до якісного проведення різноманітних курсів і заходів про Центр заговорили як про надійний та фаховий. Звісно, це робота не одного і не двох років. Але над цим питанням ми працюємо наполегливо і з великим бажанням, а основні заходи його професіоналізації знайшли відображення у завданнях Концепції.

– Наприкінці минулого року начальник Академії у складі делегації Міністерства оборони України побував з візитом у штаб-квартирі НАТО, де поряд з обговоренням питання співробітництва України з Північноатлантичним альянсом у сфері військової освіти визначалися також можливості використання українського Міжнародного центру миротворчості та безпеки...

– Генерал-лейтенант Ткачук запропонував низку заходів, які суттєво позначаться на спроможності Центру щодо спільного використання під час проведення навчань і тренувань в рамках програми «Партнерство заради миру».

Зацікавленість представників НАТО нашим Міжнародним центром миротворчості та безпеки була зрозумілою, адже Україна неодноразово доводила, що спроможна забезпечити проведення найвідповідальніших навчань і тренувань.

До речі, 12 із більш як 20 навчально-тренувальних центрів Партнерства (РТЕС) дислокуються в країнах-партнерах. Вони проводять інтенсивну роботу щодо забезпечення найвищого рівня проведення відповідальних військових заходів світового значення. І що головне: центри, скажімо так, не варяться у власному соку, а з року в рік поглиблюють співпрацю. Цьому сприяють щорічні зустрічі колег на заході, який проходить за цілком зрозумілою назвою «Ринок» у штаб-квартирі НАТО. Наш Міжнародний центр миротворчості та безпеки також всебічно представлений тут, що, переконаний, дасть достатньо потужний поштовх до співпраці, планування і проведення різноманітних навчань і тренувань.

Безумовно, нині важко стверджувати, який тренувальний підрозділ кращий. Всі вони мають свої переваги. Та головне, щоб ми працювали, скажімо так, на прийом і не уникали щонайменшої можливості переймати краще у своїх закордонних колег. Саме спілкування, діалоги дають можливість тісніше встановлювати зв'язки, обмінюватися досвідом і обговорювати подальше об'єднання зусиль щодо створення нових курсів, залучення нових учасників до своєї мережі.

Бесіду вів Ігор МАХНО

Напередодні цього свята у навчальному закладі відбулося урочисте зібрання, на якому генерал-лейтенант Павло Ткачук, звертаючись до присутніх, наголосив, що в Академії продовжують служити та працювати учасники неоголошеної війни в Афганістані, ті, хто виконував військовий обов'язок в інших «гарячих точках» нашої планети, брав участь у підтриманні миру в колишній Югославії та Іраку.

Під час урочистого заходу було зачитано накази Міністра оборони України, Начальника Генерального штабу – Головнокомандувача Збройних Сил України, Командувача Сухопутних військ Збройних Сил України та начальника Академії про заохочення особового складу.

За зразкове виконання військового обов'язку, відданість справі грамотами були нагороджені полковники Михайло Івасюк, Андрій Романишин, Петро Черник, підполковники Денис Каменцев, Руслан Савчук, майор Сергій Степанов, працівники ЗС України Степан Корнієнко, Валерій Вознюк. Багатьом воїнам-інтернаціоналістам було оголошено подяки.

Продовженням заходу стала демонстрація відеофільму про учасників бойових дій, після якого присутні ділилися своїми враженнями та спогадами, обговорювали питання щодо посилення військово-патріотичного виховання майбутніх захисників Вітчизни.

На цьому урочистості не завершилися. Син учасника неоголошеної війни в Афганістані, неодноразовий переможець та призер міжнародних конкурсів, викладач кафедри музичного мистецтва старший лейтенант Іван Шерстюк виконав авторські пісні на афганську тематику.

Окрім цього відбулася наукова конференція "Обов'язок за покликком серця: досвід участі українців у збройних конфліктах ХХ-ХХІ ст.". Учасники заслухали та обговорили доповіді про миротворчу діяльність України впродовж її незалежності, досвід участі українського миротворчого контингенту в Республіці Ірак тощо, з якими виступили заступник начальника Академії з наукової роботи, кандидат військових наук, доцент полковник Олексій Красюк, начальник кафедри тилового забезпечення та управління повсякденною діяльністю військ, кандидат економічних наук полковник Руслан Сапіга, професор кафедри тактики факультету бойового застосування військ, кандидат військових наук, доцент, працівник ЗС України Юрій Дзюбенко, кандидат технічних наук, доцент кафедри комплексів

Колектив Академії сухопутних військ взяв активну участь у заходах з нагоди святкування Дня вшанування учасників бойових дій на території інших держав та 25-ї річниці виведення військ СРСР із Афганістану.

та приладів артилерійської розвідки факультету ракетних військ і артилерії підполковник Роман Сергієнко та інші.

15 лютого керівництво навчального закладу і курсанти вишу взяли участь в гарнізонних заходах з нагоди пам'ятної дати. Зокрема, в урочистому віче, яке відбулося біля спорудженого 1999 року пам'ятного знака «Громадянам Львівщини, полеглим в Афганістані в 1979-1989 рр.». Поклавши вінки та квіти до пам'ятного знаку, керівництво області та міста, Академії сухопутних військ, силових відомств, представники ветеранських та громадських організацій вшанували пам'ять полеглих співвітчизників хвилиною мовчання.

Офіційна частина святкування завершилася проходженням урочистим маршем роти почесної варті військового навчального закладу.

15 лютого у нашій державі відзначили День вшанування учасників бойових дій на території інших держав і цього році – 25-ту річницю виведення радянських військ з Афганістану. Яким є ставлення до цього на загальнодержавному, регіональному і місцевому рівнях? Якими проблемами переймаються нині сивочолі ветерани війн у далеких країнах? На ці та деякі інші запитання відповідає голова Львівської обласної організації та член правління Української спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) М.Л. Магерівський.

ВІЙНИ ЗАКІНЧУЮТЬСЯ ТА ЗАЛИШАЮТЬ НЕ ТІЛЬКИ СПОГАДИ

9 років, один місяць і 19 днів, і останній радянський солдат повернувся з неї на Батьківщину 15 лютого 1989 року. За цей час у різні роки у далекій країні побувало більше 600 тисяч колишніх громадян СРСР. «У кожного був свій Афган», – кажуть ветерани неоголошеної війни. Лише з України на ній загинуло більше трьох тисяч чоловік. А 72 потрапили у полон або зникли безвісти.

Багато що змінилося за цей час, але назавжди залишилися дружба і бойове братерство воїнів-інтернаціоналістів, яких в нашій країні об'єднує Українська спілка ветеранів Афганістану. Невипадково у ці дні ми зустрічаємося на святих місцях, вшановуємо пам'ять загиблих друзів і спілкуємось.

Саме 15 лютого і в Україні, і в державах – колишніх республіках СРСР відбулися численні заходи, які присвячено 25-й річниці виведення радянських військ з Афганістану.

– Нинішній 2014-й в Україні взагалі оголошено Роком учасників бойових дій на території інших держав. Як саме він проводитиметься?

– 11 грудня минулого року Кабінет Міністрів України на своєму засіданні затвердив План заходів, де передбачено й урочистості, і заходи з увічнення

– Михайле Львовичу, наприкінці грудня минулого року учасники бойових дій відзначали чергову річницю введення Обмеженого контингенту радянських військ в Афганістан, а вже нині, у лютому, виповнюється чверть століття з дня закінчення довготривалої кривавої війни на чужині. Ці дати є для ветеранів-«афганців» визначними, але багато з них не входили у мусульманську країну, як і не виводилися з неї, під час офіційних широкомасштабних операцій.

– Так, дійсно, 34 роки тому, 25 грудня 1979 року на численні прохання керівництва Афганістану відповідно до директиви міністра оборони СРСР розпочалося введення радянських військ до цієї країни. По понтонному

мосту через річку Амудар'ю в районі узбецького міста Термез першими перейшли кордон розвідники й десантно-штурмовий батальйон капітана Л. Хабарова, а потім пішли частини 108-ї мотострілецької дивізії під командуванням генерал-майора К.О. Кузьміна. З району туркменського міста Кушка перетнули кордон частини 5-ї гвардійської мотострілецької дивізії генерал-майора Ю.В. Шаталіна.

Водночас повітрям почалася передислокація на аеродроми Кабула і Баграма 103-ї повітряно-десантної дивізії генерал-майора І.Ф. Рябченка.

У січні 1980 року на територію Афганістану ввійшли три дивізії, одна бригада, два окремі полки, кілька армійських частин і авіаційних підрозділів. Офіційно Афганська війна тривала

пам'яті про загиблих і померлих учасників бойових дій, і всеукраїнський благодійний телевізійний марафон для підтримки їхніх сімей тощо. Якщо перераховувати усі пункти цього документа, то наша розмова триватиме довго. Зупинюся лише на деяких. Зокрема, запланована ціла низка заходів, які скеровано на підвищення рівня соціального захисту учасників бойових дій, їх медичного обслуговування, поетапного забезпечення житлом та автомобілями. На порядку денному – підготовка з урахуванням пропозицій Української спілки ветеранів Афганістану (воїнів-інтернаціоналістів) подання про нагородження учасників бойових дій державними нагородами, відзнаками Кабміну України; розгляд питання щодо присвоєння воїнам-інтернаціоналістам чергових військових (спеціальних) звань

(у тому числі військовослужбовцям запасу); надання дружинам померлих учасників бойових дій деяких пільг, які передбачені Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Протягом 2014 року заплановано проведення: увічнення пам'яті про учасників бойових дій шляхом встановлення відповідних знаків, надання їхніх імен вулицям, навчальним закладам або встановлення іменних премій і стипендій. Крім цього, у військових навчальних закладах проводитимуться науково-практичні конференції, а у різних містах нашої держави – виставки творів мистецтва, фотографій та архівних документів, фестивалі «афганської» і героїко-патріотичної пісні тощо.

До участі у цих заходах вже залучаються Державна служба з питань інвалідів та ветеранів, Мінкультури, Міноборони, МВС, Мінсоцполітики, Адміністрація держприкордонслужби, обласні міські держадміністрації, громадські об'єднання ветеранів, Держкомтелерадіо, Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ», різні засоби масової інформації.

– Символічно, що Рік учасників бойових дій на території інших держав починається з 15 лютого – відзначення 25-ї річниці виведення військ з Афганістану. Що, зокрема, відбувалося до цієї дати у місті Лева та області?

– Наша організація вже багато зробила у плані підготовки до святкування зазначеного. Ще

восени минулого року було урочисто відкрито пам'ятники полеглим бойовим побратимам у містах Сколе та Яворів. За допомогою Державної служби з питань інвалідів та ветеранів Кабміну України шість сімей інвалідів-«афганців» вже отримали довгоочікуване житло. На черзі – придбання ще п'яти квартир.

Напередодні 15 лютого відбулися урочисті збори в багатьох первинних організаціях.

... У день 25-ї річниці виведення військ з цієї країни у Львові вже традиційно відбулася піша хода та мітинг-реквієм біля Пам'ятного знаку загиблим землякам, що на вулиці Батуринській. У населених пунктах Львівщини покладали квіти до могил полеглих учасників бойових дій, відбулися зустрічі, спортивні змагання серед молоді. Наприклад, у Кам'янці-Бузькій вони присвячені пам'яті загиблого земляка, воїна-десантника Ігоря Сирка, а у селі Бортники Жидачівського району – пам'яті Богдана Пастуха, який загинув за кілька днів до повернення додому.

...Ось лише днями ми отримали запрошення з міської бібліотеки № 27, що на вулиці Богдана Хмельницького, для участі у проведенні заходу з нагоди цієї дати. Є подібні пропозиції від керівників вишів, середніх шкіл тощо. А це – пряме свідчення того, що Афган і нині у душах багатьох наших громадян, а учасників бойових дій в Україні шанують і пам'ятають.

– Дякую за розмову!

*Бесіду вів Ігор МОСЕЙЧЕНОК,
полковник у запасі,
учасник бойових дій
в Афганістані*

Щороку ветеранів Великої Вітчизняної війни меншає. Вік, хвороби та старі рани забирають від нас тих, хто не з книжок, а з власного досвіду знав про біль і жах найбільшої людської «м'ясорубки» ХХ століття. Якщо раніше їх були мільйони, то зараз – тисячі.

Ще менше залишилося тих, хто за свої героїчні вчинки упродовж війни отримав звання Героя Радянського Союзу.

За офіційними даними, на Львівщині зараз проживає єдиний герой-фронтвик, удостоєний цієї високої відзнаки. Це – генерал-майор юстиції у відставці Іван Опанасович Каліберда.

За біографією Івана Опанасовича Каліберди можна вивчати історію цілого покоління, обпаленого полум'ям війни. Іван був десятою дитиною у селянській родині, яка мешкала у селі Великий Бурлук на Харківщині. Йому ледве виповнилося десять років, як пішла з життя мама. Згодом довелося пройти через страшний голод, який панував в Україні. Це були жахливі часи.

Проте він вижив. Притулок знаходив у старших братів Єлісея і Петра, ласкою зігрівали сестри Клавдія, Анастасія, Марія. Війна розпочалася, коли Івану виповнився 21 рік. Випускнику військово-інженерного училища ім. А. Жданова, скерування на передову довго чекати не довелося – у жовтні молодий офіцер уже командував взводом окремого саперного батальйону на Північно-Західному фронті. Кажуть, сапери не мають права на помилку. Але, окрім того, вони ще й постійно перебувають в авангарді: розмінування, наведення переправ, шляхів – усе це доводилося робити офіцеру і його підлеглим.

Іван Каліберда пройшов війну від самого початку і до переможного завершення. Особливо пам'ятним є для нього форсування Дніпра... Червоноармійська газета 2-го Українського фронту «Суворовский натиск» № 257 за 1943 рік у замітці фронтového кореспондента «Под ливнем огня» писала: «Командир викликав лейтенанта Івана Каліберду і сказав: «Вам потрібно першими переправитися на правий берег». Лейтенант коротко відповів: «Є, буде

П'ЯТЬ ТИСЯЧ КІЛОМЕТРІВ ФРОНТОВИХ ДОРІГ...

виконано». Злива вогню обрушувалася на перший пором, але він ішов наміченим курсом. Тільки не довелося ступити на правий берег командирові десанту. Його бойові друзі поховали тіло свого командира на заповітному правому березі. Героя немає в живих».

Фронтвий кореспондент допустив помилку: офіцер-сапер Іван Каліберда вижив, хоч і був на межі загибелі. Тоді, 29 вересня 1943 року, в селі Солошино Полтавської області він очолив перший понтон, який пройшов крізь ураганний вогонь фашистів, і висадив на ворожий берег десант наших бійців. У тому бою лейтенанта було важко поранено. Друзі винесли його на руках з-під вогню і відправили до госпіталю. Проте через кілька місяців він повернувся у стрій. На грудях молодого офіцера яскраво виблискувала Зірка Героя Радянського Союзу.

– Пригадую, ми пливли на понтонах і не встигли далеко відійти від берега, тут нас накрило снарядами, почало крутити на воді, і коли ми майже наблизилися до берега, снаряд прошив наш понтон, і мене поранило. Я лише встиг сказати командирові взводу сержанту Олексію Фадєєву, щоб він продовжував бій. Після цього потрапив до госпіталю. Лікарі мене поставили на ноги. І вже там я дізнався від бойових побратимів, що мене нагородили Зіркою Героя Радянського Союзу та орденом Леніна.

... Пам'ятає Іван Опанасович, як забезпечував переправу радянських воїнів через Дон під Сталінградом. Умови там теж були надскладні. Тільки встигнуть наші сапери вночі навести міст, як фашисти вдень розбомблять. Так тривало кілька діб. Працювати доводилось у холодній воді, під кулями

і градом уламків. І все ж понтонери виконали завдання.

П'ять тисяч кілометрів фронтвих шляхів залишилося в офіцера за плечима. І практично весь час він був на передовій: Сталінградська битва, Курська дуга, форсування Дніпра... Він бачив війну такою, якою вона була насправді: жахливою та безжалісною, з перемогами і гіркістю втрат.

Після закінчення війни у званні старшого лейтенанта Іван Опанасович не залишив військової служби, а навпаки, пов'язав своє життя з нею, вважаючи її справою усього свого життя. У 1954 році закінчив Військово-юридичну академію і тривалий час працював в органах військової прокуратури. Зокрема, виконував обов'язки помічника військового прокурора Прикарпатського військового округу.

Іван Каліберда безпосередньо займався реабілітацією несправедливо репресованих громадян. У той час через його руки пройшло близько п'яти тисяч кримінальних справ 1937–1938 років. І військовий юрист працював з ними ретельно, адже за пухкими теками казенних паперів були спалюжені долі живих людей, до яких сталінський режим поставився жахливо: чимало з них помирали, інші відбували великі терміни ув'язнення та заслання. Поновити чесне ім'я людей, виправдати їх було необхідно, і Іван Опанасович доклав до цього всі сили, знання та досвід. Полковник юстиції Іван Опанасович Каліберда у запасі не покинув активного способу життя. Він працював начальником Музею історії військ Прикарпатського військового округу, адвокатом юридичної консультації, керівником початкової військової підготовки юнаків у середній школі № 34 м. Львів, інженером з кадрів

наукової бібліотеки ім. В. Стефаніка. Іван Каліберда і досі є бажаним гостем у прокуратурі Західного регіону України з нагляду за додержанням законів у військовій сфері. Він приходить туди до працівників Феміди, які є його вихованцями. З ветераном юристи обговорюють актуальні проблеми, новини, плани на майбутнє, звертаються за порадами.

Наказом Міністра оборони України генерал-майор юстиції у відставці Іван Каліберда зарахований Почесним солдатом окремого інженерного полку, який дислокується у місті Самбір, а рішенням Великобурлуцької селищної ради Герою Радянського Союзу за велику роботу з військово-патріотичного виховання молоді присвоєне звання «Почесний громадянин селища Великий Бурлук», що на Харківщині.

Чимало нагород прикрашають груди Івана Опанасовича: два ордени Червоної Зірки, численні медалі. А ще він є почесним працівником прокуратури України. І кожна нагорода, кожне звання, безумовно, є для нього дорогими.

... Роки швидко спливають, а Іван Опанасович Каліберда ніби не помічає їх невпинного бігу. Він завжди підтягнутий, життєрадісний та сповнений сил. Як я дізнався, Іван Опанасович багато читає, пише статті на історичну тематику та ще друкує в кількох виданнях спогади про минуле.

– *Ми, ветерани війни*, – зазначає Іван Каліберда, – *заповідаємо дітям і онукам свою невгасиму пам'ять про подвиг нашого покоління. Заповідаємо берегти мир на землі, завжди бути готовими грудьми заступити Вітчизну від вогню та смерті.*

21 травня Іван Опанасович відзначатиме свій 94-й день народження. Цього дня двері скромного однокімнатного помешкання іменинника не зачинятимуться ні на мить – охочих привітати ветерана, як завжди, буде багато. Висловити щирі побажання міцного здоров'я та довголіття прибудуть сивочолі ветерани, військовики Львівського гарнізону, курсанти Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного, з якими ось уже котре десятиліття ріднить справжня дружба.

– Кожний рік, прожитий нашими ветеранами, сам по собі є подвигом і прикладом любові до життя, уміння самоорганізації та прагнення бути корисним суспільству. Адже на прикладі Івана Опанасовича, його невтомності, працелюбності та відданості військовій справі ми готуємо нових захисників Вітчизни, – говорить про ветерана генерал-лейтенант Павло Ткачук.

*Підполковник
Володимир СКОРОСТЕЦЬКИЙ*

МІЖНАРОДНУ КОНФЕРЕНЦІЮ ПРИЙМАТИМЕ АКАДЕМІЯ

Нещодавно делегація Збройних Сил України, яку очолював заступник начальника Генерального штабу ЗС України генерал-лейтенант Юрій Думанський, повернулася із Великобританії, де в місті Фарнборо проходила конференція «Міжнародні броньовані машини». До складу української делегації входив і начальник Академії сухопутних військ генерал-лейтенант Павло Ткачук, який розповів про перебіг цього поважного міжнародного заходу.

Окрім оглядин броньованої техніки безпосередньо у виставкових залах, відбулись робочі зустрічі із заступником Міністра оборони Великобританії з питань озброєння та забезпечення Філіпом Данном та начальником генерального штабу збройних сил Великобританії генералом сером Пітером Уоллом, під час яких були обговорені практичні питання щодо організації та проведення на базі Академії сухопутних військ та Міжнародного центру миротворчості та безпеки, спільно з британською компанією Defence IQ, міжнародної конференції та виставки «Броньовані машини Східної Європи».

– *Ми попередньо визначились із термінами та тематикою майбутньої конференції, переліком країн та компаній, які плануємо запросити*, – розповідає генерал-лейтенант Павло Ткачук. – *Усі інші аспекти майбутнього міжнародного заходу, в тому числі і фінансові, українська та британська сторони визначать у березні, під час візиту до нашої країни представників компанії Defence IQ. В одному важко помилитися: проведення конференції «Броньовані машини Східної Європи» в Україні дозволить зміцнити авторитет нашої держави, її Збройних Сил у світі, доведе, що ми не стоїмо осторонь перспективних світових тенденцій щодо створення, постачання та застосування бронетанкової техніки.*

У Лондоні члени української військової делегації у Кенсінгтонському палаці зустрілись із Принцом Майклом Кентським та керівництвом Клубу любителів старовинної авіації «Air Squadron». Були обговорені питання подальшої реалізації домовленостей, яких було досягнуто під час перебування в Україні у липні 2013 року літаків англійського Клубу. Британська сторона поінформувала, що планує приліт в Україну бойових літаків часів Другої світової війни для участі у заходах, присвячених святкуванню 69-ї річниці завершення Великої Вітчизняної війни. Завершили британці і роботу над книгою, яку присвятили минулорічному візиту в нашу державу. Невдовзі кілька книг будуть передані в якості подарунка Збройним Силам України.

Майор Антон МИРОНОВИЧ

... Інколи він згадує мальовничі краєвиди колишньої Югославії, нелегку службу у складі «Укрполбату», де нашим українським миротворцям разом із польськими вояками доводилося здійснювати патрулювання місцевості, охороняти населені пункти та важливі об'єкти, супроводжувати конвої, проводити операції з пошуку та вилучення зброї. Здавалося, що війна у Косово триватиме довго. У краї, де багато років проживали мирно, спалахнула ворожнеча, яка призводила до багатьох злочинів. Зруйновані будинки, підірвана техніка, біженці: звикати до цього було важко, адже скрізь – горе, скалічені людські долі та сльози.

«ОФІЦЕР МАЄ БЕЗДОГАННО ВОЛОДІТИ ЗБРОЄЮ І НАВЧАТИ ЦЬОГО ПІДЛЕГЛИХ»

– Пригадую, як вперше у житті побачив місце злочину, – розповів підполковник Олександр Барабаш. – Вбивця-албанець розстріляв вівчаря з сербського селища через коня та корову та спокійно повів худобу додому. Більше доби шукали ми зниклу людину. Тоді на власні очі пересвідчився: не даремно кажуть: «Кому війна, а кому мати рідна».

Іншого разу в зводу, яким командував офіцер, довелося блокувати довгий відрізок гірської дороги, яку замінувала одна із протидіючих сторін з метою відрізати шлях конвою до Косова. Операція з пошуку фугасу тривала кілька годин, і врешті-решт польські сапери знешкодили вибухівку.

Рік перебував у складі «блакитних шоломів».

– Саме там зрозумів, що виконуючи миротворчу місію, відчуваю себе офіцером, який займається своєю справою, – зазначив Олександр Миколайович.

– Часто доводилося швидко приймати відповідальні рішення, постійно працювати з особовим складом, який не просто професійно виконував свої обов'язки, а й ризикував життям.

З того часу минуло чимало років, і сьогодні підполковник Барабаш обіймає посаду викладача кафедри вогневої підготовки факультету бойового застосування військ. Занять у цьому навчальному підрозділі не оминає жоден з курсантів Академії, і офіцера добре знають ті, хто вивчає матеріальну частину стрілецької зброї та її тактико-технічні характеристики, виконує вправи з вогневої підготовки,

отримує знання, які допоможуть у майбутньому проводити заняття із підлеглими та управляти вогнем підпорядкованого підрозділу. Крокуючи Академією разом із підполковником, звернув увагу на те, як майже на кожному кроці курсанти вітаються зі своїм викладачем. Відчувалося, що їхній наставник має неабиякий авторитет, здобути який не кожному та не завжди вдається. Які складові лежать у його основі?

По-перше, досвід, що набув офіцер під час служби на посадах командира взводу, роти, заступника командира механізованого батальйону.

А по-друге, досконале знання стрілецької зброї, озброєння БМП-2 та БТР-80, ефективного їх використання.

– На кафедрі курсанти вивчають ПМ, АК-74, РПК, ПКМ, СВД, РПГ-7, СПГ-9, АГС-17, КПВТ тощо, – розповів офіцер. – А моя спеціалізація базується на підготовці майбутніх командирів механізованих підрозділів, де офіцер повинен бездоганно володіти кулеметом, гранатометом чи гарматою бойової машини піхоти 2А42. Намагаюся передати курсантам максимум необхідних знань з методики занять та організації стрільб, створення системи вогню підрозділу у бою.

Багато уваги приділяємо й роботі з документами, без яких неможливе проведення занять або виконання вправ: а це і планування, і методичні аспекти, і проведення розрахунків зброї та боєприпасів.

На кафедрі вогневої підготовки створено добротну навчально-матеріальну базу. Використовуємо

й стрілецький тир Академії, а у Центрі миротворчості та безпеки курсанти закріплюють отримані знання на практиці, набувають необхідних навичок, виконуючи вогневі вправи зі всіх видів зброї, яку вивчають.

Останнім часом виник у нас задум створити у навчальному процесі щось на кшталт «пейнтболу танкістів», який використовують в армії Російської Федерації.

Наприклад, під час заняття на полігоні курсанти долають певну дистанцію, дістаються визначеного навчального місця, де на них чекають розібрані зразки стрілецької зброї, і перш ніж уразити з неї цілі, кожному треба виконати норматив зі збирання автомата чи кулемета, спорядження магазинів набоями тощо. Наступна зміна вже діє у зворотному режимі. Скажімо, розбирає зброю та виконує інші завдання. Фіксуються час, бали. Усе відбувається, як на змаганнях з біатлону. При цьому оцінюються швидкість, влучність, вправність дій кожного. На окремих ділянках можна кидати й гранати. У цій динаміці легше зробити висновки

щодо індивідуальної підготовки кожного з курсантів...

За словами офіцера, подібні заняття на полігоні ще не набули реального змісту. Але, на думку викладачів кафедри вогневої підготовки та самих курсантів, ця ідея викликає зацікавлення, адже її втілення у життя обов'язково позначиться на підвищенні якості підготовки майбутніх офіцерів, і тут якісь додаткові витрати не передбачаються.

Застосувати щось нове, цікаве у навчальному процесі – це і є його інтенсифікація, до чого прагнуть у будь-якому виші.

Безумовно, усе треба узгодити, затвердити та випробувати на практиці.

– Офіцер командирської ланки має бездоганно володіти зброєю, свідомо та ефективно використовувати усі наявні в його підрозділі вогневі засоби, – підкреслив співрозмовник. – Саме цьому і навчаємо курсантів. Наприклад, командир взводу завжди працюватиме зі зброєю, і підготовка, яку отримає наш вихованець, безумовно буде забезпечувати йому авторитет на первинній офіцерській посаді.

Наприкінці нашої розмови поставив підполковнику, напевно, вже традиційні запитання. Що спонукало його обрати у житті фах військового? Можливо, вплинув приклад старших з родини?

– Зовсім ні, – відповів він, – військовиків у нашій сім'ї не було. Бажання стати офіцером з'явилося ще під час навчання у школі, але до Одеського інституту Сухопутних військ поступив після закінчення технікуму, де отримав диплом технолога з монтажу металевих і залізобетонних конструкцій. Після навчання проходив службу у Залізній дивізії, а згодом у 24-й механізованій бригаді на командирських посадах. В Академії вже четвертий рік. Не лише викладаю курсантам наявні дисципліни, а й намагаюся передавати свій командирський досвід. Інколи пригадую свої курсантські роки, становлення на офіцерській посаді. Добре знаю, чого вимагатиме від наших вихованців служба у військах. Від того, наскільки підготовленими до цього вийдуть вони зі стін Академії, багато у чому залежатимуть їхні подальші успіхи.

Ігор ВІКТОРОВ

**Відомий у всій
Україні та далеко
за її межами
львівський
фотомитець,
знаний також як
Майстер світлини,
Василь Васильович
Пилип'юк за
свою більш як
сорокап'ятирічну
творчу діяльність
пройшов шлях від
фотокореспондента
районної газети
до одного з
найвизначніших
українських
фотохудожників.
В його творчому
доробку близько
90 відомих
фотоальбомів, які
присвячені Львову,
його архітектурним
та історичним
пам'яткам,
іншим регіонам
та історичним
перлинам України,
видатним
діячам
мистецтва і
громадськості
тощо.**

УКРАЇНСЬКИЙ ФОТОМИТЕЦЬ АКАДЕМІЇ

*«Ще у восьмирічному віці
від маминого брата –*

Символічно, що перше цьогорічне засідання Вченої ради Академії відбулось саме у День пам'яті Святого Василя Великого, адже під час урочистої частини заходу згідно з рішенням вищого дорадчого органу навчального закладу званому фотомитцю, лауреату Державної премії України ім. Т.Г. Шевченка, професору Львівської Національної Академії мистецтв, доценту Василю Пилип'юку були вручені диплом, пам'ятна медаль та мантія Почесного доктора Академії сухопутних військ. З цієї нагоди до стін військового навчального закладу було запрошено представників влади та органів місцевого самоврядування Львівщини, ректорів провідних вишів міста, освітян, журналістів, а також найближчих для Василя Васильовича людей – його дружину та дітей.

За словами голови Вченої ради – начальника Академії сухопутних військ генерал-лейтенанта Павла Ткачука, це високе звання присвоєно Василю Пилип'юку за багаторічну громадську і творчу

діяльність, високий професіоналізм та вагомий особистий внесок у розвиток українського фотомистецтва, підняття престижу військової служби та забезпечення обороноздатності нашої держави.

– Це почесне звання в історії нашого навчального закладу присвоюється вже вдруге, – підкреслив генерал-лейтенант Павло Ткачук. – Василь Пилип'юк є нашим добрим другом та помічником, який докладє багато зусиль для розвитку та підвищення іміджу нашого видового навчального закладу. І мені дуже приємно особисто вручити Василю Васильовичу відзнаки Почесного доктора нашої Академії та привітати його з цією знаменною подією.

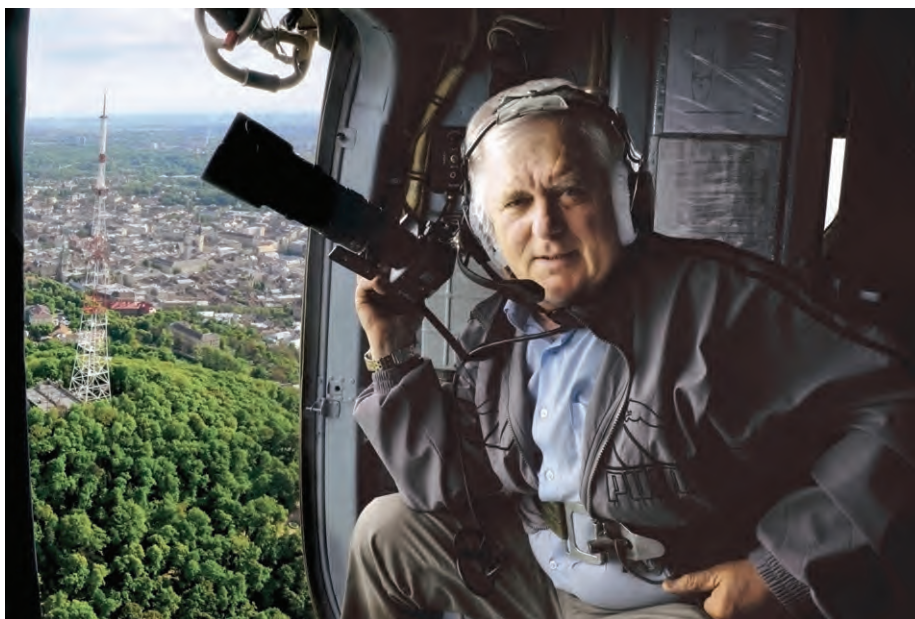
Також начальник Академії сухопутних військ вручив визнаному фотохудожнику грамоту лауреата премії імені Богдана Хмельницького за краще висвітлення військової тематики у творах літератури та мистецтва, якою його було нагороджено рішенням Міністра оборони України Павла Лебедева.

СТАВ ПОЧЕСНИМ ДОКТОРОМ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК

я отримав дарунок фотоапарат «Зеніт – С».

До щирих привітань долучились численні гості, які були присутні на урочистостях. А Василь Пилип'юк, у свою чергу, подякував усім за добрі слова, щирі побажання та постійну підтримку.

– Для мене велика честь отримати це високе звання, – зазначив він. – Я щасливий від цього. Буду й надалі гідно представляти Академію сухопутних військ та Українське військо загалом у своїх творах.

Не оминув Василь Пилип'юк своєю увагою та об'єктивом фотокамери і вітчизняне військо. Він неодноразово відвідував військові частини та установи, фіксував історичні моменти та навчально-бойові будні захисників України. Зокрема, давні партнерські та дружні стосунки пов'язують фотомитця з одним із провідних військових навчальних закладів нашої держави – Академією сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Результатом багаторічної співпраці із військовим видовим вишем стала книга-фотоальбом «Честь. Україна. Відвага» про життя та

навчання майбутніх офіцерів Збройних Сил України, яка, до речі, була видана двічі.

Спілкуючись із журналістами, Василь Пилип'юк пригадав етапи свого творчого життя, поділився сокровенним і планами на майбутнє.

«Ще у восьмирічному віці я отримав дарунок від маминого брата – фотоапарат «Зеніт – С».

Поїхав з рідного села до міста за папером для світлин, але надрукувати їх з першої спроби не судилося. Сусід, який мав фотозбільшувач, із подивом почув мою доповідь про те, що папір я вже порізав. Неважко було уявити собі з яким нетерпінням чекав я того, ще таємничого для мене, дійства – фотодруку. Але не знав

я тоді про те, що той самий папір миттєво втрачає свої властивості, коли готував його до роботи під світлом.

... Проїшов час, і перша моя світлина з'явилася у районній багатотиражці. Примірник цієї газети зберігаю і нині.

... Якщо відверто, не люблю слово «фотограф». На мою думку, це є людина, яка працює в ательє, і здебільшого робить фотокартки для документів: одним словом, виконує свою роботу, яка також необхідна. А фотохудожник обов'язково повинен мати в собі, як то кажуть, іскру Божу, нести її людям через свій погляд на навколишній світ.

... Останнім часом дуже вимогливо ставлюся до своєї роботи і, думаю, що багато чого вдається. Мабуть, недаремно художники кажуть: «Хай молоді митці купляють фотоальбоми Пилип'юка та вчать малювати Львів». А до цього міста – у мене особлива любов. До речі, завдяки очільникові Академії сухопутних військ генерал-лейтенанту Павлу Ткачуку я тричі піднімався у повітря над містом Лева, і зміг змалювати фотооб'єктивом його захоплюючу красу.

Лауреату премії
імені Богдана Хмельницького
за краще висвітлення
військової тематики у творах
літератури та мистецтва

ПИЛИП'ЮКУ
Василію Васильовичу

Наказ
Міністерства оборони України
від 25 листопада 2013 р., № 811

Міністр оборони України

П.В.ЛЕБЕДЕВ

№ 09

... «Долею подаровані зустрічі» – під такою назвою колись побачила світ одна з багатьох фотокнижок Василя Васильовича. Він любить людей, і портрет займає у його доробку одне з провідних місць. Нехай і далі він дарує людям свою іскру Божу.

Нових творчих успіхів Вам, фотомайстре!

Майор Антон МИРОНОВИЧ

Важко сказати, коли в Олександра Купінського, який проживав у невеличкому провінційному містечку Красилів, що на Хмельниччині, з'явилося бажання стати військовим. Але в одному він твердо переконаний: пов'язати своє життя з армією вирішив під час навчання у Військовому лицейі імені Героїв Крут.

ВІН МРІЯВ ПРАЦЮВАТИ З КУРСАНТАМИ

Мати особливо не схвалювала прагнення сина вступати до Лицею, адже виховувала його та доньку без чоловіка, який помер. Не хотілося відпускати Сашка далеко від себе, сподівалася, що невдовзі він стане їй надійною опорою. Але й поховати мрію сина не наважилася. Тим більше що після прийняття рішення про вступ успішність в Олександра значно покращилася. Не вулиці, як раніше, віддавав перевагу, а належному виконанню уроків та завдань, читав книжки, фізично загартовував себе для майбутнього навчання у військовому лицейі.

– Відверто кажучи, був період, коли мати не могла зі мною впоратися, – пригадує своє дитинство Олександр Купінський. – Лише з часом усвідомив: якби «потягла» мене за собою вулична кампанія, якби потрапив під її вплив... І хоча навчався я пристойно, бажання свободи вабило мене.

Та одного дня «світ перевернувся»: Олександр дізнався про військовий лицей і зрозумів, що це те, що йому потрібно: фізичне навантаження та дисципліна – саме ці фактори стали вирішальними. Так що наполегливість юнак проявив уже в чотирнадцятирічному віці. Особливо знадобилася вона йому в перші місяці навчання в лицейі, коли було дійсно непросто звикати до розпорядку дня, обов'язкового підпорядкування командирам і начальникам, зміни поглядів на життя тощо.

Можливо, саме завдяки наполегливості, а також бажанню не пасувати перед труднощами, Олександр не полишив навчання, як це робили інші, а крок за кроком долав перешкоди на шляху до формування свого характеру, зміцнення віри у військово майбутнє. А першому командирі взводу майору Анатолію Марченку завдячує понині: це він порадив вступати до Військового інституту при Національному університеті «Львівська політехніка».

– Сьогодні курсанти Академії всебічно забезпечені всім необхідним для навчання та життєдіяльності, –

говорить Купінський. – А ми на той час були позбавлені таких, дійсно ідеальних, умов. Приміром, лекції для нашої радіотехнічної спеціальності читалися в одному з корпусів НУ «Львівська політехніка», вся потрібна література також була в їхній бібліотеці. Якщо ти пропустив лекцію і не надолужив матеріал під час самостійної підготовки, наступну тему міг взагалі не зрозуміти. Так що ми не давали собі жодних послаблень.

Зрештою, Купінський інакше й не міг. Він з надзвичайним бажанням оволодівав своєю майбутньою професією, не забуваючи при цьому про спорт. А ще впродовж усього періоду навчання був командиром навчальної групи, що спонукало до відповідальності не лише за себе, а, передусім, за дії та поступки підлеглих. Навчання в Академії завершив на мажорній ноті: отримав диплом з відзнакою. Однак це жодним чином не вплинуло на вибір щодо подальшої служби. При розподілі майбутнього лейтенанта поставили до відома: призначатиметься на посаду начальника клубу у підрозділ забезпечення навчального процесу рідної Академії.

– Я відчував, що культурно-просвітницька робота в чистому вигляді – не моє покликання. Але відмовлятися не став: не кожному випускнику пропонують залишитися в альма-матер. Та й чомусь був переконаний, що надовго не затримаюсь в клубі, – розповідає далі Олександр. – Я мріяв працювати з курсантами, адже певного досвіду набув ще під час навчання. Я і зараз добре пам'ятаю відчуття, коли мені повідомили про призначення курсовим офіцером до майбутніх тиловиків. Радість була безмежною!

А новий колектив видався згуртованим, і особливих проблем із входженням в нього у старшого лейтенанта Купінського не було. До речі, його попередник майор Дмитро Паращук був поряд. Його призначили начальником курсу – безпосереднім начальником Олександра – і за потребою він завжди підтримував підлеглого словом, конкретною порадою.

Особливою «сторінкою» у житті Олександра Купінського видався 2010 рік, коли йому достроково присвоїли чергове звання капітан. Погони вручив генерал-лейтенант Павло Ткачук 9 травня на Красній площі перед парадом у Москві. А вже у серпні новоспеченого капітана призначають начальником курсу. І не куди-небудь, а до курсантів-розвідників.

– Цей колектив не вирізнявся особливими досягненнями. Більше того, через стан військової дисципліни він «пас задніх», – без особливого захоплення згадує той час Олександр. – Чому погодився? Тому що відчув довіру з боку командування Академії, а також полковника Артура Лунькова – начальника новоствореного факультету. Ні, кожен окремий курсант не додавав якихось проблем. Тим більше що навчалися вони непогано. А от всі разом, так би мовити, колективно, жили, м'яко кажучи, не за Статутом. Довелося докласти чимало зусиль і часу, щоб згуртувати їх, переконати, що лише спільною націленістю на кінцевий позитивний результат можна досягти бажаного успіху. І вже за підсумками 2011 - 2012 навчального року ми були визнані як кращий навчальний курс!

Я свідомо не переповідаю про всі тонкощі діяльності майора Купінського при виведенні роти у число передових. Скажу лише, що він зміг у найкоротший термін часу чітко визначитися з подоланням найпроблемніших питань щодо всебічного забезпечення курсантів, згуртування мікрогруп у єдиний колектив.

Можливо, саме тому із кількох десятків випускників-розвідників він і сьогодні пам'ятає чи не кожного. Зрештою, і вихованці не забувають свого командира. Телефонують на свята, при можливості приїздять, радяться... Тільки під час нашого спілкування мобільний телефон нагадував про себе трічі: із Хмельницького телефонував Тарас Каргальський, з Тисовця – Остап Маліновський, а Михайло Лісневський – із Очакова...

Нинішня рота Олександра Купінського специфічна: її третя частина – дівчата. Чи проблематично працювати в такому колективі? Офіцер стверджує, що ні. Щодо слабкої статі, то жодних поступок він не робить. Хіба що не ходять дівчата в наряди, не виконують важких, скажімо так, господарських та інших робіт. У всьому іншому вони – нарівні з юнаками. Інакше й бути не може: самі обрали професію захисника Вітчизни.

У подальших планах майора Купінського – продовження служби саме на командирській посаді. І хоча, за його висловлюваннями, це шлях непростий, який потребує не лише умінь, знань, але й характеру, сили волі, зрештою, нервів, така діяльність йому подобається найбільше. Адже її «плоди» завжди на поверхні! А в тому, що Олександр впорається з найвідповідальнішими завданнями, командування факультету не сумнівається.

– Олександр Євгенович – вольовий, вимогливий командир, умілий організатор. Успішно справлятися зі своїми службовими обов'язками йому допомагають такі пріоритети, як: навчання курсантів, їхня організованість та військова дисципліна, – так характеризує офіцера заступник начальника факультету підготовки спеціалістів із забезпечення військ з виховної роботи підполковник Дмитро Богородицький. – Важливо й те, що офіцер завжди прислухається до порад та настанов старших товаришів.

А ще Олександр долає службові «сходинки» і добивається бажаних результатів завдяки надійному сімейному тилу. Дружина Ліза, яка також працює в Академії, і з якою він побрався ще в курсантські роки, всіляко підтримує його і сприяє службі чоловіка. Інакше не може, адже вона – донька військового і свідомо обрала своє майбутнє.

Ігор МАХНО

- Я вдячний дружині за розуміння, підтримку, - говорить Олександр. - Мої успіхи - це також успіхи Лізи. А ще хочу сказати, що мати та рідня також пишаються мною. Так, я став першим офіцером у нашій сім'ї, але переконаний, що не останнім, адже ми виховуємо двох синів!

Головною запорукою підготовки висококваліфікованих офіцерських кадрів є добре організований та чітко налагоджений навчально-виховний процес. Центральне місце у ньому посідає кафедра – основний навчально-науковий структурний підрозділ Академії. Її обличчя, авторитет і престиж створюють, звичайно, усі працівники, але чи не найбільше залежить від керівника, який очолює цей колектив, адже саме на його плечі лягає відповідальність за підготовку фахівців з певної спеціальності.

«ГОТУЄМО ФАХІВЦІВ-ІНЖЕНЕРІВ»

Від начальника кафедри залежить чітка координація навчальної, наукової, методичної та виховної роботи, він має впроваджувати у процес навчання і виховання курсантів передовий педагогічний досвід. Крім цього, начальники профільних кафедр в якості голів педагогічних рад курсантських підрозділів координують співпрацю свого колективу з командним складом відповідного навчального курсу, спрямовують роботу офіцерів кураторів та самі беруть активну участь у проведенні різних заходів у позанавчальний час.

Одним із кращих координаторів навчання курсантів є начальник

кафедри інженерної техніки факультету інженерних військ та військ РХБ захисту, кандидат технічних наук полковник Володимир Кривцун. Він – випускник колишнього Кам'янець-Подільського вищого військового інженерного командного училища імені маршала Радянського Союзу В.К. Марченка. За його плечима – служба на посадах: командира підрозділу керованого мінування, начальника курсу військового вишу, наукового співробітника, заступника, а згодом – начальника науково-дослідного відділу.

– Я належу до когорти останніх випускників згаданого училища, яке мало дійсно потужні науково-

педагогічний потенціал і навчальну матеріальну базу. Підготовка, яку отримав у цьому виші без перебільшення позначилася на усій моїй подальшій службі, – розповідає Володимир Іванович. – Чимало років було віддано навчальному підрозділу військової підготовки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, який, як відомо, увійшов до складу Академії сухопутних військ. А відтак, кафедра, яку я очолюю, є відносно молодого, як і усі решта нашого факультету. Дещо нами вже зроблено: діють навчально-тренувальні комплекси, навчальний кабінет. Маємо чотири класи, багато техніки, яка згідно із номенклатурою складає дев'ять груп, у кожній з яких налічується від двох до десяти взірців.

– Які з них, зокрема, входять до парку навчальної техніки інженерних військ?

Майже усі, що перебувають на озброєнні Сухопутних військ Збройних Сил України. Зокрема, це шляхопрокладач БАТ-2, інженерна машина розгородження ІМР-2, понтонно-мостовий парк ПМП, полкова землерийна машина ПЗМ-2, гусеничний мінний загороджувач ГМЗ-3, плаваючий транспортер ПТС-2. Маємо машини для видобування та очищення води, електротехнічні

станції потужністю від двох до ста кіловат.

Загалом курсанти факультету вивчають десятки взірців інженерної техніки, і це безумовно підвищує відповідальність науково-педагогічних працівників кафедри.

– Хто саме працює сьогодні у вашому колективі? Якими є їхні здобутки?

Це кандидати технічних наук підполковник Максим Каленик і майор В'ячеслав Нагачевський. Майор Андрій Баранов і працівник ЗС України Олег Гембарський. Усі вони проводять заняття на якісному методичному рівні, передають курсантам не лише знання, а й свій чималий службовий досвід.

Наша кафедра є профілюючою у напрямі підготовки інженерів, і вмінню майбутніх офіцерів організувати експлуатацію та ремонт техніки ми приділяємо значну увагу. Серед дисциплін, що викладаються на кафедрі, – експлуатація та ремонт засобів інженерного озброєння, бойове застосування озброєння та техніки інженерних військ,

електропостачання військ і об'єктів тощо.

Якщо говорити простіше, то особливістю підготовки наших майбутніх офіцерів є інженерна механіка. Невипадково поряд із використанням різних макетів у класах у пункті постійної дислокації, тобто тут в Академії, ми облаштували навчально-тренувальний комплекс, який діє поки що частково, але вже достатньо ефективно. Тут відбуваються практичні заняття з використанням електростанцій та ремонтної майстерні на базі автомобілів ГАЗ-66 та ЗИЛ-131, військової фільтрувальної станції, бурильногрунтової машини БГМ-1. Вже підготовлено до друку наш перший посібник «Експлуатація та ремонт інженерної техніки», до розробки якого долучилися не лише науково-педагогічні працівники кафедри, а й офіцери факультету – доцент, старший науковий співробітник підполковник Олександр Колос та підполковник Сергій Цибуля.

Безумовно, багато чого в нас попереду. У даний час вводимо

деякі корективи у навчальні програми. У перспективі бачимо кафедру інженерної техніки потужним підрозділом з підготовки високопрофесійних фахівців своєї справи, які поповнюватимуть лави офіцерів у військах.

– А які відгуки можна почути про ваших вихованців з числа тих, хто отримав лейтенантські зірки минулого року?

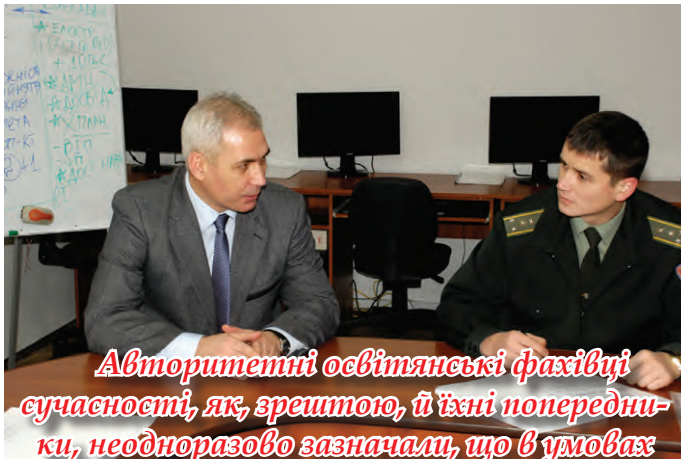
– Це був перший в Академії випуск офіцерів, так би мовити, нашого профілю, і до офіційних висновків час ще не прийшов, але особисто можу зазначити наступне. Нещодавно спілкувався із виконуючим обов'язки командира 91-го окремого інженерного полку, який дислоковано в Ахтирці. Підполковник Роман Кернічний, начальник штабу військової частини, підкреслив, що усі випускники Академії сухопутних військ, яких минулоріч призначено на посади, мають добру професійну підготовку і до виконання своїх безпосередніх обов'язків ставляться сумлінно.

Бесіду вів Ігор ВІКТОРОВ

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОЇ

Авторитетні освітянські фахівці сучасності, як, зрештою, й їхні попередники, неодноразово зазначали, що в умовах традиційної освіти – в престижній школі, найкращому університеті тощо – навчити людину, скажімо так, на все життя неможливо, тому що здобуті знання не можуть бути постійно ефективними. А відтак, щоб не втратити професійну конкурентоспроможність, навчання в жодному разі не можна припиняти.

Досить влучно з цього приводу зазначив свого часу Альберт Ейнштейн: “Життя – як керування велосипедом: щоб зберегти рівновагу, ти повинен рухатися”. Іншими словами, якщо людина відмовляється від удосконалення своїх знань – вона стає безнадійною. Це стосується і професійної підготовки офіцера, який після отримання відповідного рівня освіти у ВНЗ просто зобов’язаний продовжувати своє професійне вдосконалення.

Нещодавно на кафедрі морально-психологічного забезпечення діяльності військ Академії, яку очолює полковник Андрій Романишин, завершилися Курси підвищення кваліфікації офіцерів по роботі з особовим складом ланки “рота-батальйон”. Вони були організовані з урахуванням особливостей кожної спеціальності, підходів і методики підготовки офіцерів, їхнього досвіду щодо виконання обов’язків на займаних посадах і проходили під гаслом вдосконалення і “випереджувального” змісту навчання. В ході підвищення кваліфікації були впроваджені сучасні інноваційні дидактичні підходи, які, вважаю, зацікавлять науково-педагогічних працівників, що в подальшому братимуть участь у системі неперервної освіти офіцерів.

Готуючись до курсів, ми, передусім, враховували, що офіцер із досвідом служби 3-5 років і більше свідомо іде на підвищення своєї кваліфікації, адже після завершення навчання його, скажімо так, спектр щодо застосування отриманих компетенцій у службовій діяльності, вирішення важливих проблем і завдань, досягнення конкретних цілей тощо значно розшириться. Вже зараз можна стверджувати, що переважна більшість офіцерів дійсно

прагнули навчатися, вони усвідомлювали необхідність цієї підготовки і можливість у подальшому застосовувати її результати для покращення своєї професійної діяльності. Слухачі навчалися активно, а не виступали в ролі пасивних споживачів інформації, при цьому свідомо залучали у моделюванні навчальні ситуації, власний службовий досвід і життєві цінності, поєднували підготовку зі своїми професійними цілями і завданнями.

Ми передбачали, що офіцери засвоюватимуть навчальну інформацію з різною швидкістю, а тому в роботі з ними значну увагу приділяли індивідуальному навчанню, підвищенню самооцінки й обов’язково поважали їхнє почуття власної гідності і набутий досвід служби. З мотивами кожного слухача щодо підвищення його власної професійної кваліфікації визначилися після проведеного анкетування. Відтак організували заняття таким чином, щоб обов’язково поєднувати в ньому етапи “виконання” і “мислення”.

Враховували і те, що офіцер захоче відчути чи не миттєву користь від здобутих нових знань і вмій, що він не чекатиме перевірки набутого безпосередньо у військах. Тому викладачі, зважаючи на навчальні потреби слухачів, обов’язково визначалися з тим, що вони бажали пізнати, чого прагнули навчитися, обов’язково залучали їхній життєвий і професійний досвід, підготовленість.

До речі, ще донедавна під час таких курсів викладачі самі визначали, що потрібно “подавати” слухачеві під час навчання. Іншими словами, вони нав’язували власне бачення змісту підготовки офіцерів. А нині при організації та проведенні курсів ми обов’язково прислухалися до побажань офіцерів.

Зважте: чи буде заняття дійсно ефективним, коли воно не відповідає потребам тих, хто навчається, коли супроводжується байдужістю, незадоволенням, нецікавістю, ігноруванням інформації тощо? Певна річ, що ні! Тому викладачі вивчали навчальні потреби і запити слухачів. При цьому інтенсивно використовували опитування, бесіди, інтерв’ю, спостереження, аналізували професійну діяльність офіцерів у військах.

А ось за висловлюваннями самих слухачів, вони прагнули здобути якнайповнішу інформацію для її подальшого практичного використання у військах, набути таких компетенцій, які дозволять їм виконувати сучасні завдання, що визначені у керівних документах. Тому ми корегували зміст занять, збільшували час на вирішення конкретних професійних ситуацій, змінювали обсяг самостійної роботи, впроваджували у підготовку нові форми і методи.

Приміром, ми майже відмовилися від лекцій. Натомість створили для навчальної роботи офіцерів комфортне середовище: навчалися вони в аудиторії, обладнаній комп’ютерною технікою, мали вільний доступ до необхідної навчальної літератури та Інтернету. Під час самостійної підготовки їм постійно надавалися консультації викладачів кафедри.

Що важливо: кожний викладач кафедри застосовував новітню форму навчальної взаємодії науково-педагогічного працівника зі слухачами, яка називається “навчальний контракт”. Це проста, однак чітко визначена угода. Саме в ній конкретизуються взаємні очікування, підкреслюються цілі, які необхідно досягнути, погоджуються спільні кроки навчання, висувається взаємна домовленість про наслідки у разі, якщо поставлені навчальні цілі не будуть досягнуті.

НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ ОФІЦЕРІВ

Наступний крок – визначення пріоритетів навчальних цілей, що власне бажали пізнати і набути слухачі: нові знання, поінформованість, вміння, навички, демонстрація поведінки під час виконання певних дій, самооцінка їх ефективності тощо. А вже на основі чітко сформульованих навчальних цілей, обиралися найнеобхідніші активні методи і прийоми навчання. Отже, на перших заняттях ми свідомо поділили слухачів на три підгрупи, поєднавши більш досвідчених офіцерів з молодшими. Для вивчення і засвоєння теми заняття формували навчальні проблеми і моделювали дії кожного на певному тактичному або професійному фоні. Нагадаю, що такий спосіб навчання називається методом “короткого обговорення”. Він корисний, адже спочатку обговорюється проблема, приймається рішення і лише потім воно виноситься на розсуд учасників навчання для знаходження вірної відповіді.

Ми також використовували “мозкову атаку” (цей метод слугує генеруванню певної кількості ідей, які можливі в рамках відведеного часу), “аналіз конкретних ситуацій” (слухачам у письмовому вигляді надається інформація про дійсну професійну ситуацію (випадок), яку необхідно вирішити), а також метод “демонстрації практики” (коли вимагається розвиток вмінь і навичок та важлива демонстрація правильних дій).

А ось метод “гри та імітації (моделювання)” вже реалізовувався у формі вправи, оснований на досвіді професійної діяльності офіцера. Сучасні інформаційні технології навчання свідчать про те, що саме імітаційне моделювання професійних дій військовослужбовців (наприклад, “Follow Me”, “Battle Command”) потрібно обов’язково включати в процес підвищення кваліфікації офіцерів.

Крім того, ми не оминули і методу “експертного обговорення”, коли до обговорення професійних проблем залучали “експертів”, які не лише оцінювали дії офіцерів, але й передавали їм власний досвід.

Це тільки короткий перелік активних методів навчання слухачів, що були використані на Курсах підвищення кваліфікації науково-педагогічними працівниками кафедри морально-психологічного забезпечення діяльності військ. І наша порада – обирати саме ту методичну техніку, яка найкраще підходить для досягнення навчальної мети в кожному конкретному випадку.

Зрозуміло, курси виявили також питання, від вирішення яких залежить їхнє подальше якісне проведення.

На моє глибоке переконання, потрібно, аби досвід офіцерів, які прибувають на Курси підвищення кваліфікації на рівні тактичної ланки управління, активно впроваджувався у систему підготовки курсантів Академії за відповідними спеціальностями.

У методиці підвищення кваліфікації офіцерів необхідно поряд із традиційними обов’язково поєднувати інноваційні методи, в тому числі і з урахуванням досвіду кращих військово-освітніх систем передових країн світу, перейти від системи навчання, яка спрямована на передачу слухачам знань минулого досвіду, який не “працює” в сучасних умовах, до конкретних результатів за принципом “тут і зараз”, які орієнтовані на майбутнє.

Потрібно сміливіше долучати слухачів до активного навчання, аби вони безпосередньо брали участь у процесі отримання бажаних знань, формуванні нових навичок і вмінь. Лише тоді реалізовуватиметься принцип: “Те, як ми навчаємо – є тим, що застосовуватиметься у військах на практиці”.

Інакшою, на мій погляд, повинна бути система оцінювання слухачів. Погодьтеся, правильне рішення не завжди є вірним. Тому з однозначних відповідей “правильно” – неправильно” необхідно перейти на інші: “вірні – невірні”. Це дозволить знайти більше варіантів вирішення завдань і провести експертизу прийнятих рішень. Саме життя доводить: при прийнятті рішення не завжди “правильно” (відповідно до вимог керівних документів, правил та алгоритмів) є абсолютно “вірним” (з точки зору реальної ситуації).

І останнє. Науково-педагогічним працівникам, задіяним на Курсах підвищення кваліфікації офіцерів, необхідно усвідомлювати та змінювати свою роль “ментора” (жорсткого керівника, наставника. – Авт.) на “організатора, посередника і консультанта”. Тому що сучасні виклики вимагають від викладача не лише виступати в ролі носія практичних знань і передавати накопичену людством “військову мудрість”, але й організувати навчальний процес таким чином, аби слухачі були співавторами процесу власної підготовки.

Олег БОЙКО, доцент кафедри морально-психологічного забезпечення діяльності військ, кандидат педагогічних наук

УКРАЇНСЬКИЙ «СТАЛІНГРАД»

Малодослідженою сторінкою військової історії України є запекла боротьба за Тернопіль у березні-квітні 1944 року. Перетворений німцями у місто-фортецю, цей населений пункт радянським військам довелося брати двічі. При цьому в ході боїв були вперше масово використані нові види озброєння та вдосконалено тактику збройної боротьби в міських умовах, яка не втратила своєї актуальності й у XXI столітті.

А все розпочалося 2 березня, коли війська 1-го Українського фронту маршала Жукова переправились через р. Горинь та розпочали Проскурівсько-Чернівецьку операцію. За рішенням командування, головний удар було спрямовано у проміжок між 1-ю і 4-ю німецькими танковими арміями у напрямку Тернопіль-Чортків силами 60-ї та 1-ї гвардійської загальновійськових, 3-ї гвардійської та 4-ї танкових армій. З повітря підтримку здійснювала 2-га повітряна армія.

У полосі наступу радянських військ противник не встиг створити розвиненої в інженерному відношенні оборони, а тому командувач німецької групи армій "Південь" генерал-фельдмаршал Еріх фон Манштейн, усвідомлюючи, що метою радянського наступу є Тернопіль, важливий вузол комунікацій, наказав передусім зміцнити оборонні рубежі міста.

Загалом німцям це вдалося. Тим більше що із заходу місто було обмежено руслом р. Серет, що перетинала штучна дамба, по якій проходив автошлях на Львів. А на північ від дамби ріка розлилася, утворивши заплаву (шириною 1 км та довжиною 10 км), яка була не придатна для форсування військами. Для переходу річки можна було використати хіба що мости: північніше міста у с. Чистилів і південніше – у с. Березовиця.

А ось залізниця розділяла Тернопіль на дві частини: центральну, тобто старе місто з вузькими вуличками і масивними цегляними будівлями (замком, тюрмою) релігійними і адміністративними спорудами тощо) і, так би мовити, нове місто, яке мало прямокутну забудову, що полегшувало повздовжній обстріл

вулиць і створення інженерних загороджень. Саме будинки з масивними стінами противник перетворив у довготривалі опорні пункти з багатощаровою системою ведення вогню. Парки і сквери також сприяли маскуванню живої сили і техніки оборонців.

Стрімко атакуючи, радянські війська 9 березня вийшли на північно-східну околицю Тернополя і здійснили першу спробу штурму. Танкова атака була надзвичайно потужною, і невдовзі авангардні підрозділи оволоділи центром міста. Це призвело до панічної втечі німців на західний берег Серету, в район села Загребелля.

Радянські танкісти і піхотинці після активного обстрілу Загребелля оволоділи селом, адже там майже не було оборонних укріплень. Проте, через незадовільне управління наступаючими підрозділами момент було втрачено. Більше того, сили радянського авангарду були ослаблені через втрату значної кількості танків та самохідних установок. У той же час німецька оборона була підсилена протитанковим дивізіоном і десятьма самохідними артилерійськими установками.

Як свідчили безпосередні учасники тих боїв, недостатньою була в ході наступу і артилерійська підтримка. Та основними причинами невдалого першого штурму визнано малу кількість атакуючих радянських військ (3-4 тисячі бійців) і прибуття в район протистояння та контратака 359-ї дивізії вермахту (14 тисяч чоловік).

Німецьке командування будь-що прагнуло утримати місто і регіон, адже залізниця Львів-Одеса була основною комунікацією двох армій вермахту в Україні. А тому на рубежі

Тернопіль - Проскурів - Хмільник вони зосередили 6 піхотних і 9 танкових дивізій (половина танкових з'єднань в Україні).

11-12 березня радянські війська були повністю вибиті з Тернополя. Другий штурм радянські війська розпочали 21 березня з обхідного маневру, в результаті якого 135-та стрілецька дивізія генерал-майора П. Ромашина під вечір 23 березня південніше Тернополя захопила населені пункти В. Ходачків і Почапинці й перекрила дорогу Козова-Тернопіль. Повне оточення Тернополя завершилося 24 березня.

На пропозицію радянського командування, ворожий гарнізон (близько 5000 чоловік) відмовився капітулювати, сподіваючись на допомогу 48-го танкового корпусу, який у спішному порядку висувався в район протистояння. Німці усвідомлювали: Тернопіль – ворота, а Львів – поріг для вступу Червоної Армії у Німеччину. 25 березня таки була здійснена спроба визволення міста, але завершилася вона невдачею. А в останній день березня радянським військам вдалося прорвати зовнішню лінію оборони, що стало переломним моментом у битві за Тернопіль.

Далі розпочалися вуличні бої. Архівні документи свідчать: штурмові групи 15-го і 94-го стрілецьких корпусів брали місто поквартально, ведучи бій за кожен будинок. Відстань між противниками не перевищувала 15-50 метрів, а інколи їх розділяли лише стіна чи перекриття стелі. До штурму Тернополя були залучені артилерійські сили у небачених досі для вуличних боїв масштабах.

11 квітня у місто увійшов 1827-й важкий самохідний артилерійський полк, озброєний найновішою самохідною артилерійською установкою ІСУ-152. Саме в Тернополі вперше відпрацьовували практику її використання у вуличних боях для знищення укріплених точок. Потужність її гармати була настільки великою, що після одного залпу від будинку залишалась лише купа каміння.

Окрім самохідок до штурму була залучена 108-ма артилерійська бригада зі складу резерву головнокомандування Червоної Армії з гарматами надвеликого калібру 152 і 203 мм.

Німецька ж сторона мала у місті бронетанкову групу (21-ша штурмова самохідна гармата і гаубиця "Sturmgeschütz III", "Marder III", "Grille") і групу артилерійської підтримки (35 гармат і мінометів). Вперше вермахт масово використав тут реактивні гранатомети "Faustpatrone 30" і "Raketenerwerfer 43" для боротьби з радянською бронетехнікою.

А ще, і німецька, і радянська армія у боях за Тернопіль використовували так звані штрафні частини. При обороні повністю було знищено 500-й дисциплінарний батальйон вермахту, в якому відбували покарання німецькі вояки. За свідченнями очевидців, саме це формування чинило надзвичайний опір наступу Червоної Армії. А в перших рядах 148-ї стрілецької дивізії наступала 252-га штрафна рота 60-ї армії. Російський письменник

К. Сімонов, на той час військовий кореспондент газети "Красная звезда", пробувши майже два тижні у Тернополі, писав, що "вуличні бої в місті мали особливо завзятий характер, своєю крайньою жорстокістю вони нагадували Сталінград... Майже кожний будинок з великими і малими пробоїнами від снарядів був схожий на решето. Над містом висів суцільний дим... Оборонцям допомагали товсті стіни і міць старих будинків, глибокі підвали і переходи, вузькі криві вулиці, на яких радянським самохідкам було важко стріляти прямою наводкою".

Бої за центр Тернополя завершилися 13 квітня, однак бойові дії у пригороді, зокрема у Загребеллі, точились до 15 числа. Власне цю дату і вважають днем звільнення Тернополя.

До речі, 11-16 квітня із заходу, зі сторони с. Городище на допомогу оточеним проривалася надзвичайно потужна німецька танкова група полковника В. Фрібе, що налічувала 24 танки Pz.V "Пантера", 9 танків Pz.VI "Тигр", 30 танків Pz.IV, 30 штурмових гармат StuG III, 6 самохідних гармат "Хуммель" та 101 бронетранспортер. За щільністю німецької бронетехніки, що проривалася в місто на вузькій ділянці фронту, її можна було порівняти лише зі знаменитою Курською битвою.

Протягом 14-15 квітня танки Т-34 53-ї танкової бригади вели активний вогневий бій лише за 18 км від Тернополя. Не маючи можливості

відкрито протистояти німецьким важким танкам "Тигр", радянські екіпажі активно маневрували і вели вогонь із тимчасових засад.

У ніч на 16 квітня 1944 року командир 6-го гвардійського танкового корпусу генерал-лейтенант А. Панфілов увів до бою останній резерв – 11-й гвардійський важкий танковий полк, озброєний новими важкими танками ІС-2, який зайняв оборону на західній і південно-західній околицях с. Почапинці (9 км від Тернополя). Зранку, з дистанції 1500-2000 м, було відкрито раптовий вогонь по танках противника. Під час першого ж вогневого нальоту було спалено три "Тигра" і десять "Пантер". Власне цей підштовхнуло полковника В. Фрібе до рішення відмовитися від прориву, а відтак, він віддав наказ на відступ.

Того ж дня "Совинформбюро" в оперативному зведенні повідомило: "Війська 1-го Українського фронту, після тривалих вуличних боїв, повністю оволоділи обласним центром України – містом Тернополь – великим залізничним вузлом і сильним опорним пунктом оборони німців на львівському напрямі". Вечері, о 20.00 год., Москва салютувала військам 1-го Українського фронту 20-ма артилерійськими залпами з 224 гармат.

Командир 91-ї окремої танкової бригади полковник І. Якубовський (згодом маршал, двічі Герой СРСР), який в ті дні став начальником гарнізону міста, у своїх мемуарах передав враження про тодішній Тернопіль: "...Навколо руїни і згарища. Вулиці були всіяні трупами, розбитими танками, гарматами, автомашинами. Де-не-де стирчали вцілілі кістяки будинків із мертвими очіцями вікон. Міста не стало. На його місці громадилися руїни, що диміли...".

Таким чином, у березні-квітні 1944 року Червона Армія при визволенні м. Тернопіль у вуличних боях застосувала тактику дій штурмових груп при підтримці бронетехніки і артилерії, характерною рисою якої були інтенсивні вогневі контакти на коротких дистанціях. Пізніше цей досвід було узагальнено і застосовано під час штурмів Вроцлава, Познані, Кенігсберга та Берліна. А командирам підрозділів на заключному етапі війни навіть видавали брошуру "Досвід ведення штурмових боїв у м. Тернополь".

*Підполковник
Віталій КУРАВСЬКИЙ,
начальник науково-дослідної
лабораторії
(військово-історичних досліджень),
кандидат історичних наук*

Артилерійський розрахунок веде вогонь на вулицях міста із захопленої німецької гармати Pak39 (фото з архіву кінофото-документів ім. Пшеничного, м. Київ)

У «ПРИЦІЛІ» – ВИПУСКНИК АКАДЕМІЇ

Щороку випускники Академії сухопутних військ поповнюють військові колективи Збройних Сил України та інших силових формувань держави. Зрозуміло, їхню готовність до належного виконання службових обов'язків за посадою, а відтак, і діяльність вишу щодо якості підготовки фахівців повно та прискільки оцінює Державна екзаменаційна комісія, до складу якої обов'язково залучаються представники з військ. Однак з отриманням першого офіцерського звання колишній курсант не випадає із поля зору Академії. Він продовжує бути під пильним «прицілом» керівництва вишу, науково-педагогічних працівників, командирів курсантських підрозділів, яким не байдуже, як відбувається становлення їхнього вихованця в новому колективі.

Цьому процесу сприяють відгуки з військ. Однак аналіз свідчить, що вони не завжди дозволяють скласти всебічну «картину» про випускника. І передусім тому, що окремі командири та посадовці формально підходять до процесу написання відгуків, роблять це поверхнево, без глибокого аналізу якостей молодого офіцера.

Відтак, не бракує характеристик, які вирізняються ідентичністю, хоча складені на різних за характерами, здібностями, лідерськими якостями військовослужбовців. А це, в свою чергу, свідчить не лише про ступінь довіри до відгуку, але й про ефективність так званого зворотного зв'язку командира з навчальним закладом.

– Ми обов'язково тримаємо руку на пульсі щодо цього питання, стараємося щільно працювати з військовими частинами, в яких проходять та проходять в подальшому службу наші вихованці, – говорить заступник начальника Академії з навчальної роботи полковник Андрій Слюсаренко.

– Повірте, нам далеко не байдуже, як складається доля випускника, проходить процес його входження в новий колектив, стосунки з підлеглими тощо. Адже саме від перших кроків офіцерської служби залежить подальша кар'єра офіцера. Власне виявляти прогалини в якості підготовки фахівців, аналізувати причини, які призводять до цього, пропонувати рішення для підвищення професійної підготовки курсантів й покликани командири частин та установ. А ми, на підставі їхніх характеристик, вносимо зміни та корегуємо свою діяльність.

Загалом відгуки, приміром, на випускників останніх років, свідчать, що чимало лейтенантів мають високий рівень набутих знань, навичок, професійно підходять до вирішення нагальних питань щодо функціонування підпорядкованих колективів. Вони успішно справляються з посадовими обов'язками. А кожний третій випускник 2012 року гідний висування або вже призначений на вищу посаду.

– Потрібно зазначити, що останнім часом керівники військових колективів дещо відповідальніше ставляться до написання відгуків. На їхній якості позначаються методичні рекомендації, розроблені Департаментом військової освіти та науки Міністерства оборони України, де чітко визначено, як провадити цю роботу, щоб об'єктивно оцінити результати діяльності випускника на засадах застосування компетентнісного підходу, – розповідає Андрій Віталійович. – Однак ще не всі командири та начальники відмовилися від примітивного копіювання відгуків. Вочевидь, не усвідомлюють, що міцне та боєздатне Українське військо без фахівця нам не створити!

Власне останні висновки полковника Андрія Слюсаренка і змусили мене звернутися до архіву Центрального друкованого органу Міністерства оборони України газети «Народна армія», щоб віднайти розповіді військових журналістів про випускників Академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного.

У двох десятках матеріалів мене цікавило передусім те, як оцінюють командири та начальники службову діяльність молодих офіцерів, їхні знання та вміння, спроможність згуртувати колектив, керувати ним тощо.

... Про випускника 2013 року лейтенанта Ярослава Ярового розповідається як про такого, хто зміг надолужити забраклі знання та навички завдяки щоденній наполегливій праці над собою.

Командир танкового взводу не одразу опанував свою посаду, були помилки, недопрацювання, але позбутися недоліків, виправити їх, а врешті-решт приборкати бойову машину Ярослав спромігся завдяки нестримному бажанню бути кращим.

Він не цурався допомоги як старших товаришів, так і досвідчених підлеглих – військовослужбовців військової служби за контрактом, двоє з яких набули досвіду під час миротворчої місії в Іраку. Як результат – професійний зріст молодого офіцера пройшов у короткій формі часу, авторитет зміцнився, що позначилося на досягненнях взводу.

... Заступника командира зенітної ракетно-артилерійської батареї з повітрянодесантної підготовки 80 окремого аеромобільного полку капітана Андрія Ковалевського завжди вирізняло неабияке бажання згуртувати підлеглих на досягнення високих результатів у фізичній підготовці, які дозволили говорити про його взвод як про взвод справжніх десантників. З розумінням командування полку підійшло і до бажання офіцера поглибити свої знання з англійської, скерувавши на той час молодого офіцера на профільні курси. Андрій підтвердив другий рівень володіння мовою. А після успішного завершення курсів

офіцерів багатонаціональних штабів Ковалевського призначили на посаду офіцера штабу в литовсько-польсько-українську бригаду, організація та формування якої проходили під час багатонаціональних навчань «Кленова арка – 2012». Співкерівники заходу від канадської сторони відзначили професійність українського офіцера і запропонували йому вже наступного року бути інструктором на подібних навчаннях. З цим завданням на минулорічній «Кленовій арці» Ковалевський успішно впорався.

... Командир взводу – старший офіцер самохідної артилерійської батареї лейтенант Віктор Довгаль також проходить службу у високомобільних десантних військах. Він успішно здолав добір до елітного з'єднання, адже навчання в Академії завершив з червоним дипломом. Набуті знання та навички допомогли одразу заявити про себе в новому колективі. Щодо згуртування підлеглих на виконання відповідальних завдань уважно прислухався до порад старших командирів та начальників. Пріоритет завжди віддає польовому вишколу колективу. Так оцінюють здібності випускника Академії у військах.

... Схвальними є відгуки командування військової частини і про лейтенанта Ростислава Бобринцева. Протягом півроку командир інженерно-саперного взводу підкріплював свої теоретичні знання практичними навичками. Відтак, досяг бажаного результату. В планах молодого офіцера – проходження відповідної підготовки у 143-му Центрі розминування ЗС України, що на Хмельниччині.

...А лейтенант Олексій Станкевич вміло впроваджує у навчання підлеглих власні досягнення армійського рукопашного бою.

Ознайомившись з майже двома десятками розповідей про випускників нашої Академії, неважко зробити висновок, що при спілкуванні з представниками ЗМІ командири щоразу достатньо повно характеризують своїх підлеглих, розповідають про їхні нестандартні підходи щодо виховання та навчання військовослужбовців, підмічають нюанси їхнього характеру, які не завжди, як кажуть, на поверхні.

Відтак, виникає запитання: чому ж у відгуках з військ ми читаємо лише сухі, типові фрази, які нічого не означають? Невже командиру байдуже, як відбувається входження молодого офіцера в колектив і його не цікавить, що можна доручити йому, які функції він виконуватиме на практиці тощо? І чи замислюється цей офіцер, що саме його характеристика на підлеглому дасть змогу скорегувати навчально-виховний процес щодо підготовки дійсно військового фахівця для нашого війська?!

Ігор МАХНО

МІСЦЕ СЛУЖБИ – ОКРЕМА АЕРОМОБІЛЬНА...

80 окрема ордену Червоної Зірки аеромобільна бригада високомобільних десантних військ Збройних Сил України, якою командує полковник Віктор Копачинський, вважається однією з кращих частин Українського війська. Її військове містечко розташоване неподалік Академії сухопутних військ. І цілком природно, що стосунки між навчальним закладом і ушлявленим бойовим колективом десантників є дружніми та міцнішають від року до року не лише завдяки сусідству, але передовсім тому, що багато випускників видового вишу продовжують службу тут на офіцерських посадах.

– Більше двох десятків ваших вихованців очолюють різні колективи нашої бригади і роблять це сумлінно і доволі професійно, – розповідає полковник Віктор Копачинський. – Зрозуміло, що лейтенанту, котрий прийшов на первинну офіцерську посаду, не одразу все вдається, а тому він докладає максимум зусиль та наполегливості для скорішого входження в колектив, вміння працювати з підлеглими, виконувати різні завдання, які диктує повсякденна життєдіяльність.

Безперечно, перелічити усіх випускників Академії неможливо, але полковник Копачинський наголосив, що переважна більшість швидко адаптується до служби. Серед них – командир взводу ремонтної роти лейтенант Сергій Агатій, командир взводу артилерійської батареї лейтенант Олександр Ленівий, командир взводу роти матеріального забезпечення лейтенант Василь Матіїв. Як приклад, був названий випускник 2010 року капітан Павло Колесник, який отримав диплом із відзнакою. Він пройшов щаблі командира взводу та роти, а 2014 року був призначений на посаду начальника штабу батальйону. А старший лейтенант Сергій Романовський, який закінчив Академію із золотою медаллю, за два роки став заступником командира роти.

– Служба у бригаді не з легких, вона вимагає постійного удосконалення знань та навичок. І коли офіцер усвідомлює це, працює над собою, тоді й результат не забариться, – зауважує заступник командира бригади по роботі з особовим складом підполковник Валентин Радик.

Під час спілкування з військовослужбовцями бригади ми дізналися, що саме у цій військовій частині прагнуть служити молоді офіцери. У тому числі і випускники нашої Академії. Приміром, позаминулого року колектив бригади поповнився навіть подружжям Стеценків. Сьогодні Максим обіймає посаду командира взводу, а його дружина Сніжана – начальник клубу бригади. За відгуками командування, вони підготовлені фахівці, виявляють розумну ініціативу, завжди націлені на вирішення найвідповідальніших завдань.

Лише нещодавно у строю випускників Академії стояли лейтенанти Дмитро Каряка та Максим Кравчук. А нині вони наполегливо працюють з особовим складом, виявляють старанність у набутті командирського гарту, підвищують фаховість щоденно працює над собою.

Самі ж випускники не приховують, що закладені в них знання та навички впродовж років навчання в Академії дали їм упевнений старт в офіцерській кар'єрі. Всі вони завдячують за це рідній альма-матер і в жодному разі не перериватимуть зв'язків зі своїми командирами, викладачами та наставниками.

ПРІОРИТЕТ – ІНОЗЕМНА МОВА

Розбудова ефективних Збройних Сил України в сучасних умовах потребує нових підходів у проведенні заходів, спрямованих на глибинні зміни в системах військового управління, всебічного забезпечення військової освіти, професіоналізації Збройних Сил та наближення їх за всіма показниками до стандартів, прийнятих в арміях провідних країн світу. А одним із найважливіших показників підвищення рівня сумісності Українського війська зі збройними силами країн-партнерів є достатній рівень іншомовної компетенції наших військовиків.

Завдяки суттєвому збільшенню навчального навантаження на вивчення іноземної мови у вищих військових навчальних закладах, впровадженню інтенсивних курсів іноземної мови та організації ефективної самостійної підготовки особового складу, питання мовної підготовки за останні роки вдалося суттєво покращити.

Проте, як свідчить аналіз участі підрозділів Збройних Сил України у миротворчих операціях та, зокрема, робота українських офіцерів у складі багатонаціональних штабів, загальна мовна підготовка є недостатньою для ефективного виконання завдань за призначенням. Широке коло питань та різнопланові ситуації, в яких проходить службу український військовик, вимагають від нього ґрунтовних знань стандартів НАТО: формалізованих документів, тактики дій підрозділів, процесу оцінювання та прийняття рішення, основ топографії, зв'язку тощо. Важливість цих знань важко переоцінити, оскільки від них здебільшого залежить життя людей.

З метою виконання такого завдання наша кафедра у поточному році запропонувала впровадити низку новітніх методологічних заходів, котрі дозволять отримати не лише мовно-компетентного офіцера в загальному сенсі, але й у вузькоспеціалізованому (військово-професійному). Такий крок є черговим удосконаленням Концепції мовної підготовки, яку наша Академія успішно реалізує вже протягом п'яти років.

Нагадаю, що головна суть попередньої Концепції полягала в інтенсифікації мовної підготовки як процесу навчання, так і самого заняття. Було кардинально змінено принципи розподілу бюджетного часу, переглянуто методи роботи викладача безпосередньо в аудиторії. Відтак вивчення курсантами іноземної мови стало здійснюватися впродовж двох років навчання. Підготовка розпочинається в другому семестрі другого курсу та закінчується в першому семестрі четвертого курсу. Тобто, три пари занять на тиждень (шість годин занять під керівництвом викладача) дають кращу можливість закріпити мовні навички, на відміну від однієї пари на тиждень упродовж чотирьох років.

Загалом, дисципліна поділена на три фундаментальні складові, які доповнюють одна одну та створюють цілісну, триступеневу навчальну систему, що дозволяє комплексно підійти до вивчення іноземної мови: суто мовну (два семестри поспіль курсанти навчаються розмовляти, слухати та писати іноземною

мовою), військово-термінологічний курс (військовий переклад), який окрім цього містить ознайомчий курс з військово-політичним блоком НАТО та основи ділової англійської (один семестр), лінгвокраїнознавчий курс (один семестр), коли майбутні офіцери англійською вивчають країни-носії мови (Велика Британія, США).

Такий підхід із загальним бюджетом часу 300 аудиторних годин повністю виправдав себе та дозволив вивести кількість курсантів, що на достатньому рівні володіють іноземною мовою (СМР 2 - "Функціональний" за класифікацією НАТО), на показник 20-25 відсотків від загальної кількості. Однак, враховуючи вимоги часу, цього, на наш погляд, недостатньо.

Отже, суть нинішнього удосконалення (попри збільшення загального аудиторного навантаження до 500 годин) полягає у введенні до навчальних програм тактико-спеціальної тематики, котра забезпечуватиме вивчення саме іноземною мовою стандартних процедур НАТО, підготовки та ведення бойових дій підрозділами ланки "відділення – взвод" тощо. При цьому кожне із занять пропонується проводити після базового заняття з дисципліни кафедри тактики, що сприятиме формуванню не лише ефективних професійно-адаптованих мовленнєвих навиків, але й більш ефективному засвоєнню курсантами тактико-спеціальних знань.

Вважаємо, що дана система повинна стосуватися усіх спеціальностей та спеціалізацій без винятку. А такий підхід дозволить говорити про уніфіковану, багатоступеневу, взаємоінтегровану систему знань, котра забезпечить підготовку високоерудованого, грамотного військовослужбовця, який на достатньому рівні оперуватиме професійними знаннями саме іноземною мовою.

Щодо власне методики викладання, то акцент робимо на розвитку у курсанта навичок усного мовлення та сприйняття інформації іноземної мови на слух, тобто на посилення активної мовленнєвої діяльності. Найкраще ці навички розвиває комунікативний метод, суть якого полягає в посиленому, безперервному

спілкуванні викладача з курсантами та курсантів між собою (рольові ігри). Заняття проходять виключно іноземною мовою, мають надзвичайно високий темп і містять велику кількість практичних вправ з говоріння, аудіювання, читання та письма.

Проводити вищезазначену діяльність кафедра цілком спроможна, адже має потужний кадровий потенціал. Так, за сприяння Британської Ради, двоє викладачів кафедри закінчили курси ARKA (підготовка викладачів-методистів найвищого рівня сертифікації), а вісім викладачів пройшли підготовку на курсах ICELT при Кембриджському університеті. Відтак їх залучають також для методичної підготовки молодих викладачів не тільки в Україні, але й Молдові, Грузії, Китаї, Казахстані, Мозамбіку, Судані та інших країнах, що сприяє позитивному іміджу нашої Академії, Збройних Сил України, держави загалом.

Ми ведемо активну роботу щодо підвищення кваліфікації наших викладачів за кордоном. За останні вісім років вони пройшли піврічний курс навчання у відповідних мовних закладах США, Канади, Франції, Німеччини, Угорщини та Польщі.

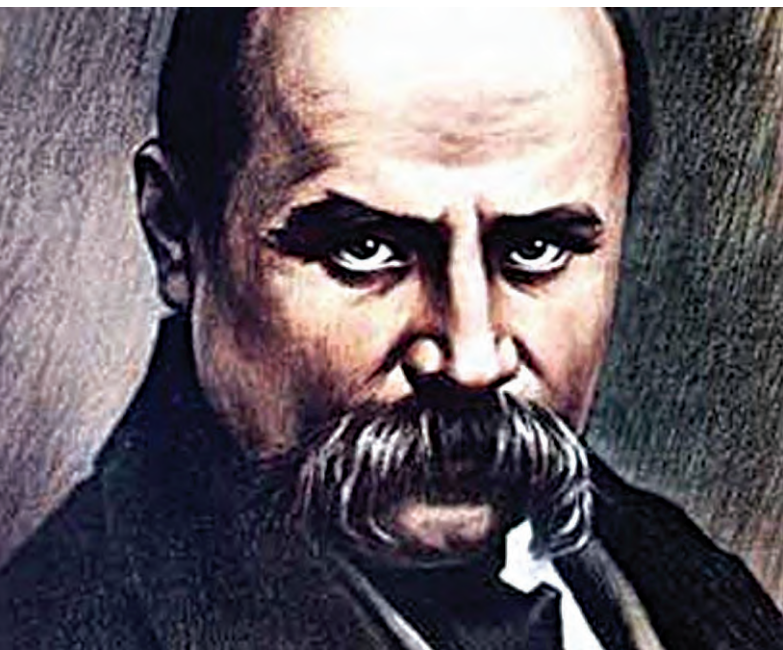
Прискіпливу увагу приділяємо самопідготовці курсантів та офіцерів. У цьому аспекті важливою є робота Центру мовної самопідготовки, який за сприяння Британської Ради функціонує в Академії з 2003 року. На основі Концепції навчання іноземних мов у ВВНЗ, Центр надає викладачам і курсантам, слухачам курсів мовної підготовки офіцерів методичну, консультаційну та довідкову допомогу у вивченні англійської мови. Він обладнаний Інтернетом, який відкриває доступ до навчальних сайтів англійської мови провідних вузів світу, зокрема таких, як університети в Кембриджі та Оксфорді, має унікальне програмне забезпечення (понад тридцять комп'ютерних навчальних програм різних видів та рівня складності).

Чіткій роботі кафедри сприяє активна наукова робота. За останні роки побачили світ такі видання, як "Англійська ділова мова для військових", "Військовий переклад", "Посібник з НАТО", "Пошаудиторне читання", посібники з лінгвокраїнознавства Сполучених Штатів Америки та Великої Британії, Англійсько-український словник військових термінів та супутньої лексики миротворчої спрямованості. На замовлення Міністерства оборони України наш колектив брав участь у розробці таких науково-дослідних робіт, як "ЛІНГВА", "КОНЦЕПЦІЯ", "УНІВЕРСАЛ", "РЕЗУЛЬТАТ".

До речі, кожного семестру на кафедрі здійснюється мовна підготовка: близько 60 військовослужбовців Збройних Сил України проходять курс іноземної мови тривалістю три місяці (загальний бюджет часу складає 468 навчальних годин). Крім того, до цього курсу залучаються офіцери Академії, як правило, викладачі кафедр. На сьогодні це понад 60 військовослужбовців та працівників закладу, які пройшли навчання, 48 з них підтвердили тверді знання на рівні СМР 2.

Загалом, вважаємо, що високопрофесійна команда викладачів, розвинена навчально-матеріальна база та правильний підхід до викладання іноземної мови, дозволяють з оптимізмом дивитися в майбутнє. Переконані, що з кожним роком лави Збройних Сил України та інших силових структур поповнюватимуться молодими мовно-компетентними офіцерами.

*Полковник Петро ЧЕРНИК,
кандидат політологічних наук, начальник кафедри
військового перекладу та іноземних мов*

9 березня 2014 року весь світ, без перебільшення, відзначатиме 200-річчя від дня народження видатного українського поета та громадського діяча Тараса Григоровича Шевченка. Не викликає сумнівів, що це була і є наймасштабніша постать української нації, стрижень її розвитку, ідеолог та пророк ще на багато років уперед.

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІСТЬ ПОЕЗІЇ

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

У різні часи поетична творчість Тараса Шевченка сприймалася як бунтарська, але провінційна, обмежена за тематичною змістовністю і художньою значущістю. Навіть у наші дні не бракує праць, в яких ставиться під сумнів інтелектуальність поезії великого Кобзаря. Саме це спонукало мене звернутися як до його творчості, так і до важливої проблеми – інтелектуальності.

«Великий тлумачний словник сучасної української мови» поняття інтелектуальності пояснює як властивість за значенням розумовий, духовний. Тому, гадаю, зайве доводити, що саме такою є уся поетична творчість українського поета. Тим більше, що за фігуральним висловлюванням Дмитра Павличка, саме Тарас Шевченко розбудив українців, себто зумів достукатись до їхнього розуму й душі.

Однак все ж таки проілюструємо інтелектуальність поезії Шевченка на конкретних прикладах. Це була високоосвічена людина, яка добре орієнтувалася в античній культурі, була обізнана з творчістю Байрона і Шекспіра, читала праці французьких і польських істориків, а також діячів національного відродження Я. Коллара і П. Шафарика. Шевченко засуджував ту частину ліберальної інтелігенції, яка не хотіла знати своєї історії («Нехай скаже німець – ми не знаєм») і закликав уважно читати історію:

**«Од слова до слова,
не минайте ані титли,
Ні же тії коми»**

У своїх спогадах видатний історик Микола Костомаров писав: «Тарас Григорович прочитав мені свої ненадруковані вірші. Мене охопив страх: враження, яке вони справили на мене, було приголомшуючим... Я побачив, що муза Шевченка роздирала завісу народного життя. І страшно,

і солодко, і боляче, і захоплююче було зазирнути туди! Поезія завжди йде вперед, завжди зважається на сміливішу справу; за нею йдуть історія, наука і практичний труд...»

Шевченкова поетична спадщина – це академія для нашого народу, якій по-доброму позаздрить будь-який народ світу. У ній сконцентровано все – наша мова, історія, звичаї та традиції, наша мораль, етика і естетика, національна філософія основи українознавства та державотворення, найвища наша духовність, наше минуле, сучасне і майбутнє.

Шевченко спромігся обміряти своїм генієм усе українське життя, всю нашу історію. Такої любові до рідної землі він вчить і нас, сьогоднішніх:

**«Свою Україну любіть,
Любіть її... во врем'я люте,
В останню тяжкую минуту
За неї Господа моліть»**

Тому й сьогодні кличемо його на допомогу на наші тяжкі перехрестя, шукаємо у ньому порятунку, просимо поради. Адже це він знайшов ту істину, яка не дала нації загинути – істину національно-визвольної боротьби, яку втілює у формулі: «Кайдани порвіте».

Перечитуючи Шевченкові поезії, в яких, зокрема, порушувалась тема творчості й літератури, навіть періоду заслання, можна пересвідчитись: поет жив інтенсивним духовним життям.

При всій простоті поетичного висловлювання «невільницька поезія» пройнята драматизмом, пошуком відповідей на найскладніші філософські, моральні й соціальні питання: про сучасне й минуле батьківщини, моральну відповідальність людини, сенс людського існування, про сутність такого поняття як слава тощо. Нове, що вніс Шевченко в розробку жанрів лірики, – включення у фабулу вірша поряд із громадською емоцією інтелектуального судження, роздуму, міркування. Теорія його була не тільки ораторсько-патетичною, а й інтелектуальною, філософською.

Приміром, у творі «Один одного питає», який було написано 1847 року в Орській фортеці у перші місяці неволі, поет задає питання, над яким замислювались філософи

усіх часів: заради чого живе людина на землі, який сенс людського існування?

**«Один у одного питаєм,
Нащо нас мати привела?
Чи для добра? Чи для зла?
Нащо живем? Чого бажаєм?
І не дізнавшись умираєм
А покидаємо діла...»**

Це питання – звернення не тільки до людського загалу. Для Шевченка воно також мало глибокий особистий сенс:

**«Які ж мене, мій Боже милий,
Діла осудять на землі?
Коли б ті діти не росли,
Тебе святого не гнівили,
Що у неволі народились
І стид на тебе понесли»**

Як бачимо, цей філософський вірш порушує тему завдання поета і поезії. І що важливо: тут питомніша не гіркота, якою пройняті Шевченкові невірні поезії, а усвідомлення поета, що його «діла» на землі – це творча праця. Сама вона дозволить нащадкам судити, для чого жив поет, чи виконав він своє призначення.

... Усе життя Тарас Шевченко також шукав відповідь і на запитання, яке вперше поставив у глибоко філософських «Давидових псалмах»: «Хто ж пошле нам спасеніє, верне добру волю?». Тоді ж він знайшов і відповідь: «Обніміться, брати мої, молю Вас, благаю!». І підтвердив її в кінці життєвого шляху: дорогу до добра знайде лиш єдиний народ. «Єдинодуміє подай і братолюбіє нашли» - визріла його Молитва до Бога за рік до смерті.

То ж нині заради виконання Шевченкових заповітів, заради великої мети творення Тарасової України усі народи, що населяють її, народи всіх віросповідань, представники партій і безпартійні повинні об'єднати свої зусилля щодо побудови великої держави.

А ще Шевченкові треба було мати колосальну силу і мужність, щоб спинити потік чужої великої культури, підтримуваної тодішньою владою. Він це зробив, довівши, що українська мова здатна виражати глибокі смисли. Геній Шевченка повернув нашій мові європейське звучання. Вона, створена народом у його тисячолітній історії, була готова до викликів нового часу, формування сучасної української нації. Поет говорив: «На москалів не зважайте, нехай вони пишуть по-своєму. У їх народ і слово. І у нас народ і слово. А що краще, нехай судять люди».

Насправді твори Кобзаря ставили питання не про українську мову, а про українську державність. Шевченко продемонстрував, що українська культура не обернена в минуле, що вона здатна існувати і приймати виклики сучасності. Найбільші з таких викликів – здатність до формування нації та держави. Тепер ми знаємо, що окреслені ним мова і культура змогли їх створити. Вражає, що вже в першому виданні «Кобзаря» (1840) немає випадкових творів. У кожному з них на українському матеріалі переломлений європейський культурний досвід.

Ще і ще раз сьогодні звертаючись до поезії Т. Шевченка, подивовуємось її інтелектуальним основам. Ще і ще раз пересвідчуємось: Тарас Шевченко – це не лише полум'яний бунтар, не тільки тонкий лірик, а й поет-філософ, чия глибока інтелектуальна поезія і життєвий подвиг заслужено відводять йому роль Пророка української нації.

Молодий сержант Володимир СЯТОЗІЛЬСЬКИЙ

Головний редактор
Ігор МОСЕЙЧЕНКО

Редакційна колегія:
Павло ТКАЧУК
Юрій ГУСАР
Ігор МАХНО

Дизайн та верстка:
Ірина ШАПОВАЛОВА

Думка редакції не завжди збігається з думкою авторів. Відповідальність за достовірність інформації несуть автори. Редакція залишає за собою право використовувати матеріали, редагувати та скорочувати їх на свій погляд. Листи, рукописи, фотоматеріали не рецензуються і не повертаються. Листування з читачами – лише на сторінках журналу.

При використанні матеріалів посилання на журнал обов'язкове.

Журнал зареєстровано в Міністерстві юстиції України.

Свідоцтво про державну реєстрацію:
серія КВ № 17548-6398Р
від 17.03.2011 року

Адреса редакції:
79012, м. Львів,
вул. Гвардійська, 32
E-mail: asvpress@gmail.com
Інтернет: <http://www.asv.gov.ua>

Віддруковано
в друкарні Академії
сухопутних військ
імені гетьмана
Петра Сагайдачного

Обсяг – 8 друк. арк.
Замовлення
№ 15 від 17. 02. 2014 р.
Наклад – 500 прим.

ОФІЦЕР УКРАЇНИ

ЖУРНАЛ АКАДЕМІЇ СУХОПУТНИХ ВІСЬК ІМ. ГЕТЬМАНА ПЕТРА САГАЙДАЧНОГО

